

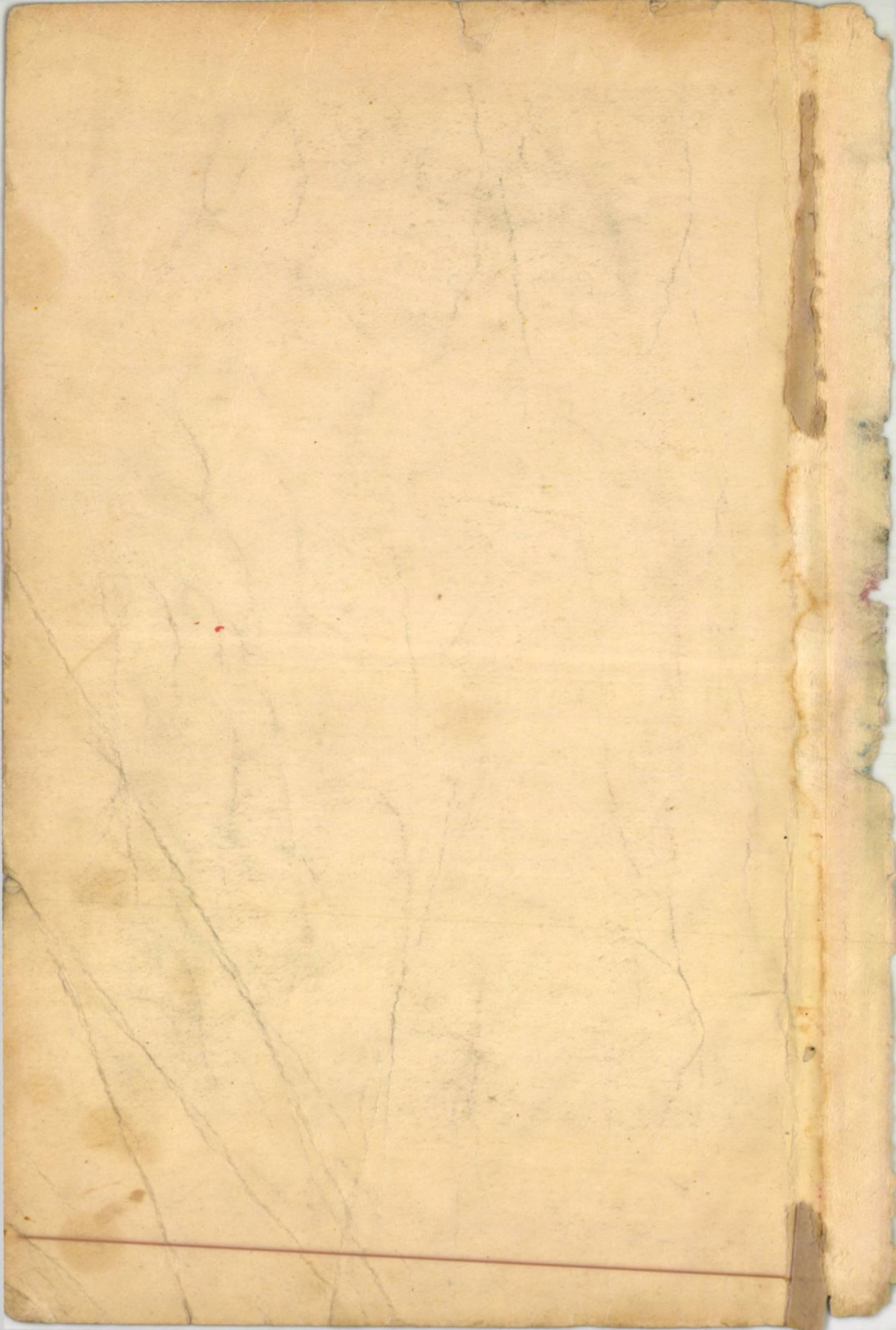
1983

ALMANAH

Cutezători

ALMANAH Cutezători 1983

Se pot lega prietenii trainice doar în câteva zile? Răspunsul categoric afirmativ îl dă fiecare participant la forum.

Zilele de forum au cuprins și numeroase vizite în unități industriale și agricole, din oraș ca și din județ. De data aceasta, dialogul se poartă la întreprinderea „Electrotimiș”.

LA CEL DE-AL X-LEA FORUM NAȚIONAL PIONIERIA A RAPORTAT

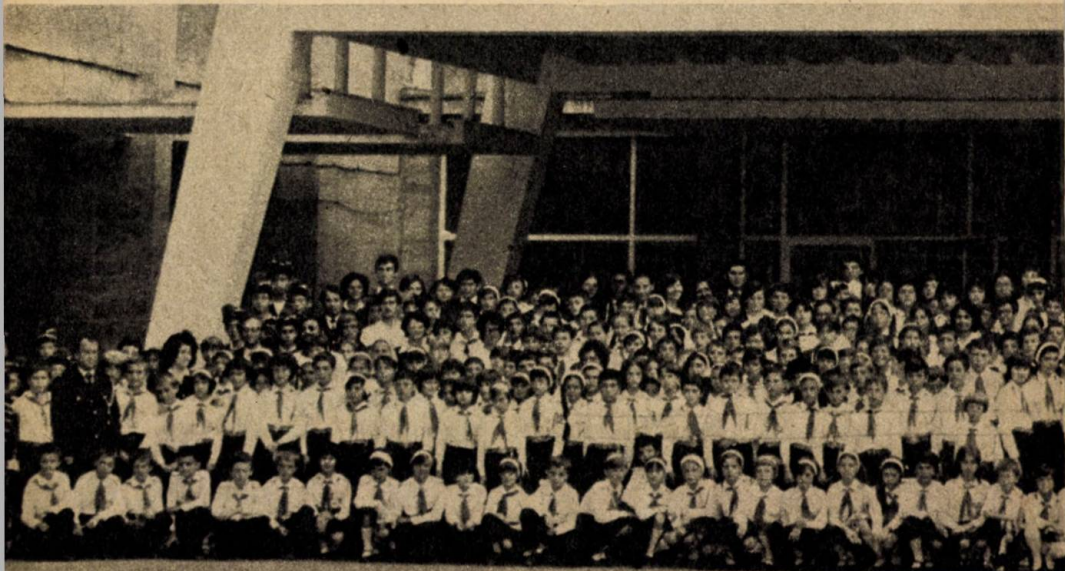
● În anul școlar 1981—1982 și-au desfășurat activitatea tehnico-științifică în cercurile din școli, unități economice și case ale pionierilor și șoimilor patriei 2 165 000 de pionieri și școlari.

● 160 000 de copii aparținând școlilor din mediul rural au activat în peste 9 200 de cercuri agrobiologice. S-au extins cercurile pionierești de creștere a animalelor mici, a păsărilor, a familiilor de albine și a viermilor de mătase.

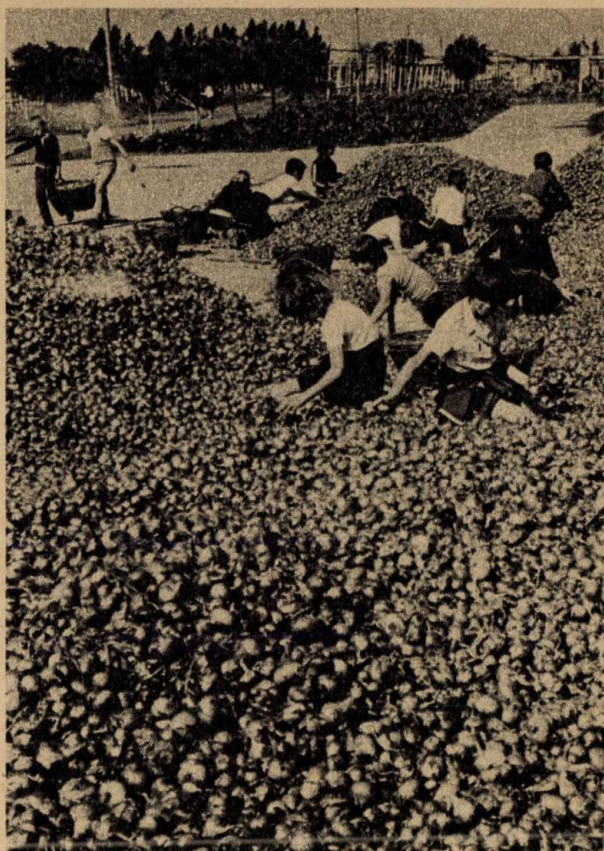
● Din cantitatea de 32 900 de tone de materiale refolosibile feroase și neferoase colectate de pionieri în anul 1981 s-ar putea realiza 270 de locomotive diesel electrice sau 11 000 de autocamioane de 3 tone sau 40 000 de autoturisme „Dacia 1300”.

● Colectând și predând 14 600 de tone de hirtie, pionierii patriei au salvat de la tăiere 100 000 de arbori; din această cantitate de hirtie s-ar putea realiza peste 36 de milioane de caiete.

● Într-un singur an, șoimii patriei, pionierii și școlarii au plantat peste 3 milioane de arbori, arbuști și pomi fructiferi.

sufleți de magistralele
idei și teze cuprinse în
Expunerea tovarășului
Nicolae Ceaușescu, se-
cretarul general al parti-
dului, la Plenara lărgită a
C.C. al P.C.R. din 1-2 iu-
nie 1982, reprezentanții
purătorilor cravatei roșii
cu tricolor din patria
noastră au analizat îm-
preună, într-un spirit de
înaltă exigență, activitatea
desfășurată de Organiza-
ția pionierilor pentru
crearea unui climat de
deplină angajare a tuturor
copiilor în îndeplinirea în-
datoririlor școlare, pentru
intensificarea educației
lor comuniste, patriotice,
revoluționare. Bogatul
program de activitate al

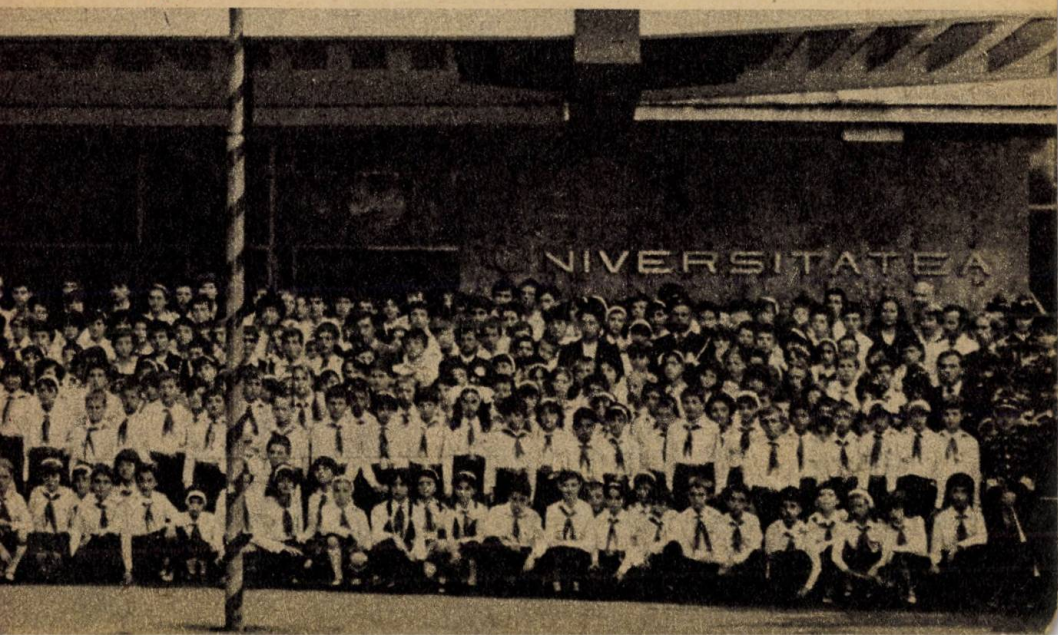

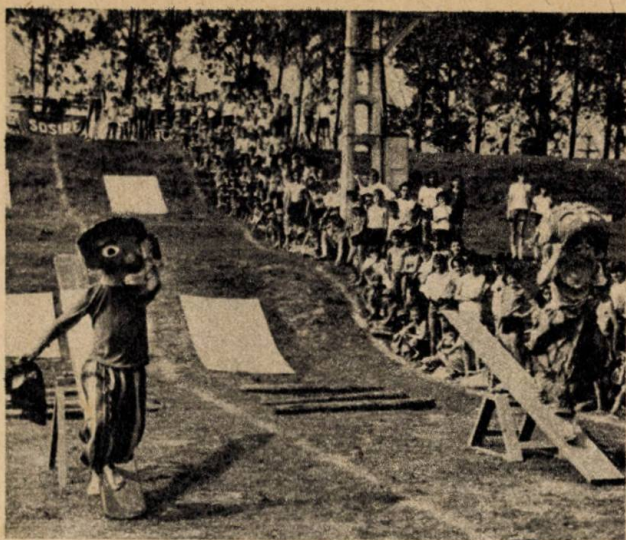
Amintiri
de neuitat:
Forum '82,
Timișoara.

Roade multiple la munca patriotică: o participare directă la
toaleta recoltei '82... și sute de noi prietenii legate sub soarele
verii.

forumului a inclus teme
de dezbateri deosebit de
importante pentru viața

de școlar, pentru calita-
tea de membru al Organi-
zației pionierilor. O temă

Satul de vacanță de la Chevereș i-a primit de fiecare dată pe pionierii sosiți la forum cu noi jocuri pline de fantezie, prilej de râs și voie bună.

ca „Preocuparea consilierilor și comandamentelor pionierești pentru îmbunătățirea situației la învățătură și întărirea disciplinei școlare; activitatea desfășurată în vederea educării prin muncă și pentru muncă a pionierilor și școlarilor“ s-a dovedit

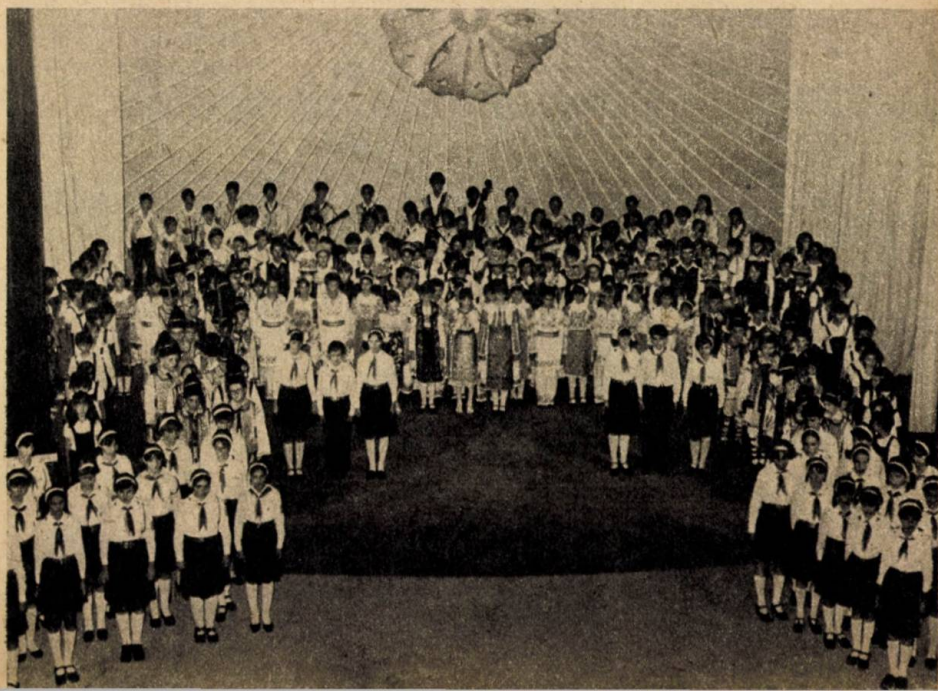
a-i interesa pe toți delegații și invitații, discuțiile scoțind la iveală o multitudine de aspecte, idei, propuneri, sugestii. Dialogul purtat pe alte teme de către pionierii delegați și invitați - educarea comunistă, patriotică și revoluționară a pionierilor

Multe dintre dezbaterile pionierilor s-au bucurat de participarea comuniștilor, a utoiciștilor. Una dintre aceste întâlniri s-a desfășurat în sala Operei din Timișoara. În final pionierii din municipiu au prezentat un amplu program artistic.

și șoimilor patriei, viața de organizație, activitățile sportive, turistice și de pregătire pentru apărarea patriei - a fost la fel de viu, de fructuos.

Întreaga activitate desfășurată în zilele de forum, noile cunoștințe dobândite în numeroasele schimburi de experiență vor contribui din plin la perfecționarea activității pionierești, deschizându-i noi orizonturi.

Întorși în unitățile lor, participanții la cel de-al X-lea Forum Național și-au dovedit de îndată dragostea și nerăbdarea de a aplica în viață bogatele învățăminte, luându-și ca obiectiv fundamental în întreaga lor activitate educarea patriotică, revoluționară a copiilor, cunoașterea și prețuirea trecutului nostru istoric, a tradițiilor de muncă și luptă ale clasei muncitoare, ale Partidului Comunist Român, a marilor realizări dobândite în anii socialismului. O dorință fierbinte, firească a fiilor de comuniști care se străduiesc din toată ființa lor să devină cetățenii demni de mîine ai patriei noastre socialiste.

NĂVO- DARI

CETATEA
SOARELUI
ȘI A
PRIETENIEI

UN FESTIVAL AL BUCURIEI DE A TRĂI

Pentru orice reporter ar fi dificil să aleagă între numeroasele manifestări pionierești ale vacanței de vară desfășurate în orașul taberelor de la Năvodari. Surpriza anului a fost însă o manifestare la care au participat numeroase formații artistice pionierești, laureate ale Festivalului național „Cîntarea României”, reprezentînd 20 de județe ale țării: **Festivalul cîntecului patriotic și dansului pionieresc „Omagiu patriei și partidului”**.

Ceea ce a conferit acestei întîlniri o notă inedită, un farmec aparte, a fost marea varietate a formațiilor pe genuri artistice. Timp de o săptămînă pe scenă au evoluat coruri, formații vocale-instrumentale, de muzică folk, muzică ușoară și clasică, dansuri cu temă, montaje muzical-coregrafice, toate avînd ca numitor comun o aleasă ținută artistică.

Repertoriul acestei frumoase manifestări artistice pionierești a pus pe prim plan creațiile închinete copilăriei fericite din patria noastră. În cîntec și poezie, pionierii și-au exprimat dragostea și recunoștința față de partid, față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin a cărui grijă părintească se formează și cresc devotații idealurilor celor mai înalte ale poporului nostru.

Festivalul pionieresc de la Năvodari a fost o adevărată demonstrație de talent a purtătorilor cravatei roșii cu tricolor. Spectacolele prezentate au fost răsplătite prin aplauzele unanime ale unui public numeros venit să admire grația, frumusețea, bucuria copilăriei din patria noastră.

Festivalul a fost onorat de participarea unui mare număr de invitați, actori și cîntăreți prestigioși, care au prezentat seară de seară recitaluri, momente vesele, programe muzicale. Printre invitații festivalului s-au aflat Iurie Darie, Mihai Constantinescu, Mirabela Dauer, Vasile Menzel, Dan Spătaru, Mihaela Bustuchină, Maria Nagy, Gina Pătrașcu, Dorin Anastasiu, Mircea Bodolan, formațiile „Savoy”, „Meduza” și „Compania de sunet”.

Iată mai jos cîteva opinii ale invitaților.

„Copiii prezenți la festival sînt foarte talentați, iar această sărbătoare a cîntecului de la Năvodari vine să împlinească în chip fericit toate celelalte activități ale acestui oraș al copilăriei”.

Petre CODREANU, muzicolog

„Este remarcabil faptul că repertoriul pionieresc s-a îmbogățit cu multe piese originale, creație a profesorilor îndrumători și chiar a copiilor interpreți.”

Aurel GIROVEANU, compozitor

„Sînt impresionat plăcut de modul în care formațiile de ansamblu au îmbinat melodia și textul cu mișcarea coregrafică. Foarte frumoase au fost dansurile tematice dedicate păcii.”

Sever TITA, maestru coregraf

PACE PENTRU TOȚI COPIII LUMII

În orașelul vacanțelor din vecinătatea mării, copii din 29 de țări s-au înfrățit sub semnul prieteniei, al păcii și înțelegerii între popoare. Soarele i-a îmbrățișat pe toți, dându-le generoase razele sale.

Pentru a cincea oară, Năvodarii erau gazda Festivalului internațional **Copiii lumii doresc pacea**. Aici, între 25 și 30 iulie, cîntecul de pace a răsunat în cele mai diferite limbi ale pămîntului. Festivalul a culminat prin spectacolul de gală la care au participat cu cele mai frumoase cîntece și dansuri toate delegațiile.

*„Copii ai planetei, dați-mîna, veniți.
Sub soarele păcii mereu înfrățiți.
Cu dragoste-n inimi și sfînt legămint,
Să fie lumină și flori pe pămînt”...*

răsună de pe scena luminată de soarele după-amiezii chemarea copiilor din Berca, județul Buzău, care, pe parcursul festivalului, împreună cu formațiile de estradă ale Caselor pionierilor și șoimilor patriei din Turda, Carei, Cluj-Napoca, a sectorului 4 București și ansamblul „Românașul” de la Casa centrală a pionierilor și șoimilor patriei au fost purtătorii mesajului de pace al copiilor din România.

Rînd pe rînd în scenă apar oaspeții. Cîntecul de prietenie al copiilor din Angola este viu aplaudat, ca și cel prezentat de pionierii bulgari. Pentru festival, copiii din Congo au adus aici, de la mii de kilometri, tamtamlul înalt și subtil, în ale cărui ritmuri dansează grațios o fetiță. Cu pălăriile lor cu boruri largi, două pioniere din Cuba dansează și cîntă, aducînd pe scena Năvodarilor ecoul jocurilor din țara palmierilor. Pionierii sovietici prezintă un pitoresc dans, ale cărui ritmuri sînt marcate cu celebrele linguri din lemn împodobite cu picturi ale artiștilor din Paleh. Fetele și băieții din Marea Britanie aduc pe scenă, în sunet de clopoței, un frumos dans al semănătorilor. Copiii din Mongolia au compus în tabără cîntecul „Bună dimineața, Năvodari”, care a fost viu aplaudat de toți cei prezenți la festival.

Într-o revărsare de voieșie, pionierii României aduc un fierbinte omagiu partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru copilaria lor fericită, pentru dragostea și grija cu care sînt înconjuțați.

În acordurile „Odeii bucuriei” de Beethoven, cei prezenți la festival — oaspeți și gazde — îi cheamă pe toți fiii planetei să-și unească glasurile pentru a-și exprima doriința de pace. Este o explozie de bucurie, de flori și eșarfe. Pe scenă strălucește în soarele verii o floare uriașă, floarea vieții, floarea prieteniei formată din copii, deasupra căreia se înalță, atotbiruitoare, PACEA, vis al tuturor copiilor lumii, al tuturor celor a căror inimă a bătut la unison, în iulie 1982, la Năvodari.

5

IDEI

pentru cutezători

Într-o toamnă de acum 15 ani aparea primul număr al revistei „Cutezători”. De atunci, săptămînal, noul prieten al pionierilor și școlarilor a emis pe lungimea de undă a sensibilității voastre mesaje ale hărniciei și mesaje ale frumuseții, idei-forță și idei-floare, toate pe măsura statuirii voastre de pionieri și cutezători. Cîteva dintre aceste idei-„Cutezători”, omologate de buna voastră primire și aduse la scara întregii pionierii, se regăsesc astăzi în fiere care unitate și detașament și reprezintă marca originală a mișcării pionierești din România. Ia-le.

start
spre viitor

În acest veac al pătrunderii științei și tehnicii în fiecare zonă din viața planetei, în care asalta-re imposibilului este oglindită în orice pagină de gazetă, iar mirajul invenției a cucerit pînă și teritoriul poveștilor, era firesc, era necesar ca ele, știința și tehnica, să devină prietenii de fiecare zi ai copiilor. Este posibilitatea pe care o oferă concursul de creație tehnico-științifică al pionierilor și școlarilor „Start spre viitor”, inițiat de „Cutezători” în 1967. De atunci aproape un milion de copii și-au pus iscălitura sub angrenajele unor construcții tehnice imaginate de ei.

■ Centralele eoliene, microcentralele hidraulice și bateriile solare construite de pionieri — expuse toate la vremea lor în stare de funcționare! — au furnizat cel puțin atîta energie cîtă ar fi necesară pentru punerea în acțiune a tuturor lucrărilor construite de-a lungul celor 15 ediții desfășurate pînă în prezent. Mențione specială: județul Brașov!

■ Știați că există brevete românești care consacră idei elaborate la vîrsta pionieriei? Pînă în prezent aproape 20 de tineri se află în posesia unor brevete de invenție, bazate pe idei tehnice apărute în atelierile creativității pionie-

rești. O mențiune specială merită preocuparea consecventă a minitehnicienilor prahoveni pentru elaborarea de aparatură medicală de concepție originală.

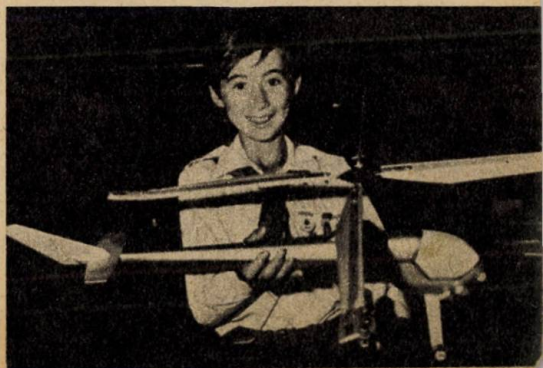
■ Cea mai puternică impresie la o expoziție „Start spre viitor” au făcut navele cu pernă de aer construite la Galați, foarte apreciate de marele inventator Henri Coandă. Pe cînd o nouă generație de asemenea nave?

■ Cei mai apreciați de către vizitatorii-copii ai expozițiilor au fost întotdeauna... roboții! O temă în care, printre mulți alții, au excelat pionierii bucureșteni. Cel mai nostim robot: Colegul Minitehnicus, imaginat de copii și stilizat de C. Arnal.

■ Cele mai populare printre cei mici sînt, firește, jucăriile. Dintre acestea canarii, pițigoii, privighetorile și ciocirliile... electronice ar fi putut popula întreg codrul Vlăsiei de odinioară!

■ Cel mai celebru dintre premianții edițiilor anterioare ale concursului: Dumitru Prunariu, în- tiul cosmonaut român.

■ Marele premiu colectiv al ultimei ediții a fost atribuit Mașinii agricole universale de pră- șit, semănat și împrăștiat îngrășăminte chimice construită la Casa pionierilor și șoimilor patriei Botoșani.

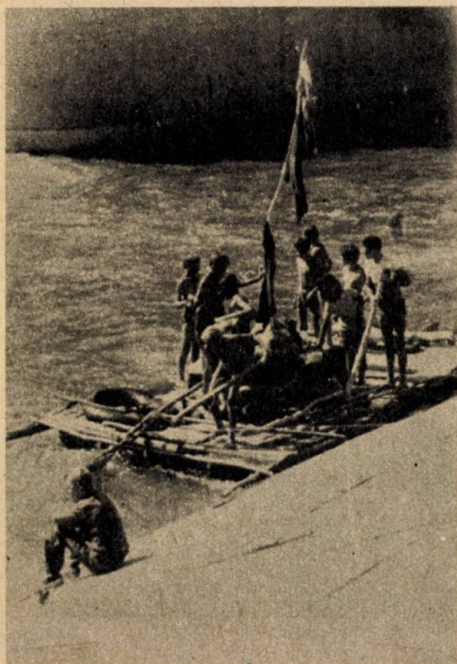

EXPEDIȚIILE

»Cutezătorii«

„Istoria” lor își are începutul în vara lui 1969, când s-a desfășurat prima ediție a acestui mare concurs de turism și cercetare științifică al pionierilor și școlarilor lansat de redacție. La cele 13 ediții ale acțiunii au luat parte aproape 23 000 de echipe, totalizând peste 275 000 de expediționari. Puse cap la cap, itinerarele străbătute de ei pe jos totalizează 2 500 000 km, adică de peste 60 de ori înconjurul Pământului la Ecuator!

■ **Primul echipaj** care a cucerit marele trofeu transmisibil „Busola de aur” a fost „Vinătorii lui Dragoș” de la Casa pionierilor și șoimilor pa-

trierii din Iași. La edițiile următoare, marele trofeu a fost câștigat, în ordine, de următoarele echipe: „Sargedava” (Orăștioara de Sus, Hunedoara); „Arcașii lui Ștefan” (Suceava); „Getica” (Cîmpina, Prahova); „Piatra Pițigoiului” (Baia Mare, Maramureș); „Aurora” (Ogrezeni, Giurgiu); „Sinzienele” (Baia Mare, Maramureș); „Plutașii de pe Siret” (com. Nicolae Bălcescu, Bacău); „Lanterna magică” (Halmeu, Satu-Mare); „Indagatores” (Borca, Neamț); „Speranța” (Oreavu, Buzău); „Tulnicarii lancelui” (com. Avram Iancu, Alba).

■ **Două sau chiar mai multe trofee** au obținut numeroase echipe. Un exemplu ni-l oferă echipajul „Ancora”, de la Școala generală nr. 11 din Galați, care a fost distins cu trei trofee în trei ediții consecutive: „Cortul de mătase” (1971), „Egreta de fildes” (1972) și „Cutezătorii” (1973).

■ **Printre numeroasele descoperiri** făcute de către echipe pe trasee, în timpul expedițiilor, menționăm: două flori necunoscute până în acel moment de către botaniști (în munții Coziei, de către echipajul „Flora” din Budești, Vilcea); un schelet complet de urs de peșteră (în Munții Vrancei, de către echipajul „Ancora”, Galați); mai multe peșteri (în Cheile Nerei, de către echipajul „Zori noi” din Reșița; în Munții Apuseni și ai Bihorului, de către echipajul „Lanterna magică” din Halmeu, Satu-Mare).

■ **Cîteva mii de studii** au fost elaborate de către echipele participante la Expedițiile „Cutezătorii”. Multe dintre ele au fost apreciate de către specialiști. Fiecare dintre cele aproximativ 23 000 de echipe a elaborat cel puțin cîte un asemenea studiu (multe însă și cîte două, trei sau patru). Dacă cineva le-ar aduna pe toate, ar constitui o impresionantă bibliotecă!

■ **Prima expediție nautică** a fost a echipajului „Răgălia”, de la Școala generală nr. 4 din Roman. La bordul unei plute, de concepție și construcție proprie, membrii acestui echipaj au străbătut, în vara lui 1971, Siretul de la Roman pînă la Dunăre, fiind eroii unor întîmplări palpitante, între care și un naufragiu... încheiat cu bine! Cea mai recentă nautică: expediția în Delta a echipajului „Sturionii” de la Școala generală nr. 23, Iași.

■ **La 100 de ani** de la cucerirea Independenței de stat a României, echipele distinse cu trofee la ediția precedentă a concursului au efectuat o expediție comună în Republica Populară Bulgaria, prin locurile unde au luptat ostașii români în 1877. La Plevna, expediționarii au plantat 10 puiți de stejar, la rădăcinile cărora au pus pămînt adus de ei de la Călugăreni.

■ **Cea mai mare surpriză:** în plină vară, echipajul „Montana” din Petrila a fost întîmpinat, pe Omul, de... o ninsoare în toată regula!

■ **Numeroase personalități** care au vizitat expozițiile naționale ale Expedițiilor „Cutezătorii” s-au arătat încîntați. Celebrul chirurg Cristian Barnard a declarat: „Dacă timpul și vîrsta mi-ar permite, aș participa și eu, cu plăcere, la o asemenea expediție!”.

ATELIER 2000

La finele anului 1978 își ia zborul către cititorii revistei noastre o nouă idee, menită să le stimuleze creativitatea și spiritul prospectiv: „Atelier 2000”. Este un concurs de machete funcționale și artă plastică dedicate cercetării viitorului. Ideea a fost îmbrățișată cu multă căldură de pionieri, care au onorat invitația revistei „Cutezători” prin lucrări de mînă întîi.

■ **Revelația concursului** a fost „Atelierul fanteziei”, studioul de machete al pionierilor din Buzău. Aici au fost elaborate numai în cîțiva ani lucrări de răsunset, distinse cu premii și mențiuni, precum „Tomis II — orașul petroliștilor de la Marea Neagră” — o insulă de beton și oțel implantată în plină mare, pildă de urbanism funcțional și modern; „Complex studentesc mondial realizat prin reducerea fondurilor de înarmare cu 0,01 la sută”; „Sere cu extindere pe verticală” și „Complex școlar al viitorului”. Lucrări de anvergură, denotînd o concepție originală și un marcat simț al actualității.

■ **„Orașe noi pe harta viitorului”** s-ar putea numi o secțiune a concursului „Atelier 2000”. În acest cadru pionierii din diferite localități au realizat proiectul și macheta orașului lor văzut în viitor. Avem astfel „Rădăuții secolului XXI”, „Oitenița viitoare”, „Cartierul 2000 al Piteștilor”, „Cernavodă 2000” ș.a. Cel puțin două dintre orașele proiectate sînt... plutitoare: Sargedava Nova, imaginată de Nicolae Mihut, din Orăștie, și Orașul plutitor satelit al Corabiei.

■ **Problematica energiei** se regăsește în cîteva lucrări de răsunset prezentate la diferite ediții ale concursului: Proiectul de folosire a energiei neconvenționale în sere (Dumbrăveni — Sibiu), Gospodăria rurală autonomă energetic

(Curtea de Argeș), Sera autonomă energetic (Onești), Complexul agroindustrial independent energetic (Tecuci).

■ Casele pionierilor și șoimilor patriei sînt adevărați poli ai fanteziei și inventivității. Aici își creează proiectele tinerii urbanști, participanți la „Atelier 2000”. Nu e de mirare că ei au proiectat între altele numeroase asemenea case, plasîndu-le într-un viitor mai apropiat sau mai depărtat. Cele mai ingenioase machete privesc aspectul viitor al caselor pionierilor și șoimilor patriei din Rimnicu Vilcea, Piatra Neamț, Agnita, Curtici, Vaslui.

aplauzele și muștrările lui, dar și plin de haz. Copiii le-a plăcut acest „joc” și în scurt timp birourile redacției s-au acoperit de scrisori sosite pe adresa Semaforului. Deși harnic, acesta nu mai prididea cu răspunsurile. Numai în ultima săptămînă de școală a trimestrului întîi au sosit 800 de plicuri! Atunci, în redacție a apărut ideea cea mare: Semafoarele vor fi prezente în fiecare unitate! Și — de ce nu? — ele se vor întrece într-un pasionant concurs!

■ **Prima știre** despre un Semafor „Cutezători” ne-a parvenit de la Școala generală nr. 205 din Capitală. Au urmat corespondențe de la Ștefănești și Costești (Argeș), Vernești (Buzău), mai multe școli din Arad, Roșiori de Vede (Teleorman), Oțelu Roșu (Caraș-Severin) și din multe alte localități.

■ **Prima întîmplare senzațională** s-a petrecut în Hlipiceni (Botoșani): peste noapte, Aurel Pri-

Anul acesta a împlinit 10 ani! O vîrstă respectabilă dacă ne gîndim la sutele, la miile sale de ediții.

De unde și pînă unde Semafor? Mai întîi el a „clipit” în paginile revistei „Cutezători”. Copiii l-au interceptat de îndată. Apoi, număr de număr, a început să fie așteptat cu nerăbdare, pentru că se dovedea un prieten sincer, cu

cope a devenit un băiat foarte cuminte și un elev silitor. Caricatura lui apărută la Semafor a trebuit schimbată de urgență!

■ **Prima întâlnire de amploare** a Semafoarelor: într-una din sălile Muzeului național de istorie, 215 unități pionierești bucureștene expun gazetele care au înregistrat o deosebită eficiență în cursul anului 1975.

■ **Cea mai entuziastă susținătoare** a Semaforului s-a dovedit a fi tovarășa profesoară Elena Ițcou de la Școala generală nr. 1, Botoșani. Nu întâmplător tocmai în această unitate a poposit, pentru întâia oară, trofeul „Caseta Semaforului”.

■ **Cele mai solicitate rubrici** s-au dovedit a fi: „Ne mindrim cu...”, „Aplauze pentru...” și „Epigrame cu adresă”.

■ **Cea mai nostimă întâmplare:** apariția la Semafor a... autocaricaturii — lucrată cu mult talent și ironie — de către Sergiu V. din Botoșana (Teleorman).

■ **Cel mai mare succes** al Semaforului: prezența sa în... 14 299 unități de pionieri!

cu cel ce-i stă zilnic alături pe traseul multor ani de școală — colegul său de bancă. Are și o doză de... romantism această luptă pentru dobândirea victoriei asupra ta însăși, ca și colaborarea mereu competitivă cu colegul de bancă, nu-i așa?

■ **Obiectivul acțiunii?** Acela de a înălța continuu ștacheta calității muncii de elev, de a dobândi rezultate mereu mai bune la învățătură și în comportare.

■ **Criteriul de apreciere?** Autodepășirea!

Nu e deloc ușor să împlinești în fapt acest țel, care vizează la rându-i trei mari direcții de acțiune. Mai întâi gândești-vă cât e de necesară autocunoașterea, evaluarea veridică, obiectivă, judicioasă a forțelor proprii, a calităților, dar și a punctelor slabe. Ba, hai-deți să le spunem pe nume: a metehnelor, a defectelor în muncă sau comportare. Trecem la acțiune, la fapte, încercând în primul rând să le remediem pe acestea, nu-i așa? Iar apoi cineva dacă nu noi înșine trebuie să fim cei care ne estimăm primele rezultate? Aici trebuie să intervină însă aprecierea foarte exigentă a eforturilor investite, precum și a rezultatelor întrecerii cu noi înșine.

■ **Autodepășirea** implică aceste trei mari direcții care se împletesc: **autocunoașterea, autoaprecierea, autoformarea.** Dar cum am putea să uităm cât de mult învățăm și din experiența colegului nostru, a celorlalți colegi de clasă, a părinților, a celor din jur? Și nu ne stimulează pilda eroilor din lecturile vârstei de școlar, exemplul eroilor muncii, al marilor personalități?

■ **Cine decide** asupra decernării trofeului autodepășirii „Banca de onoare”? Clasa întreagă hotărăște, precum știți, cine sînt performerii autodepășirii pe traseul fiecăreia dintre cele aproape opt luni, sau 35 de săptămîni, sau circa 200 de zile ale unui an de învățătură.

Banca de onoare

Acțiunea „Banca de onoare”, lansată mai recent, cu adresă directă către toți cei prezenți la cotidianul loc de muncă al școlarului — banca de elev —, implică, stimulează, antrenează cuplurile colegilor de bancă într-o întrecere în care ei apar în... dublă ipostază! De ce dublă? Pentru că fiecare se află într-o deliberată, ambițioasă și fructuoasă competiție cu sine însuși, dar și

Element constitutiv și distinctiv al comunității noastre naționale, limba română s-a dezvoltat în strinsă legătură cu evoluția societății românești. Dintre formele de manifestare a limbii, varianta literară (limba română literară) – păstrător și vehicul al bunurilor spirituale ale întregii comunități – a contribuit, de-a lungul timpului, la afirmarea și dezvoltarea conștiinței naționale a poporului român.

Însușirea unei limbi corecte și expresive și educația tinerei generații sînt fenomene strîns legate în viața colectivității, reprezentînd, în formarea omului cultivat, un proces unic. Modul de exprimare, orală sau scrisă, este unul din elementele comportamentului individui-

bii poetice românești“. Elementele vorbirii populare sînt transpuse artistic în proza lui Ion Creangă – care reprezintă o reluare, pe alt plan, a momentului I. Neculce; oralitatea de factură populară, folosirea în basme a unor ziceri populare, ca și umorul jovial conferă o autentică individualitate genialului humuleștean. Limba comediilor și a „momentelor“ lui I.L. Caragiale relevă un ascuțit observator al graiului vorbit, care notează cu o extraordinară precizie limba eroilor săi.

Profund cunoscător al valorilor expresive ale limbii române din trecut și din prezent, Mihail Sadoveanu a creat o proză vorbită, împodobită cu imagini, cu locuțiuni figurate, avînd reminis-

LUMINA GRAIULUI PĂRINTESC

lui care contribuie la desfășurarea, în bune condiții, a vieții sociale în diverse domenii.

Scriitorul Alexandru Odobescu sublinia meritul lui Ienăchiță Văcărescu, care a transmis „acel testament în versuri, cel mai nobil legat ce putea lăsa un om de geniu posterității sale“. Creșterea limbii românești/ și-a patriei cinstire. Poetul încredința, în această formulare lapidară, cultivarea limbii române și dragostea fierbinte de țară drept moștenire urmașilor săi. Îndemnului Ienăchiță Văcărescu a rămas valabil și pentru generațiile tinerețului de astăzi.

Lectura textelor marilor scriitori ne dă posibilitatea de a urmări perfecționarea limbii române literare de-a lungul timpului.

Mihai Eminescu, pornind de la izvoarele vii ale graiului popular, a reușit să creeze un mijloc de exprimare artistică de o muzicalitate și o armonie neîntîlnite pînă la el, ceea ce face, cu drept cuvînt, să fie considerat „făuritorul lim-

cențe folclorice și mireasmă de cărți vechi.

T. Arghezi, L. Blaga, I. Barbu au contribuit la înnoirea mijloacelor de expresie în poezia secolului al XX-lea, prin introducerea, în limbajul poetic, a unor procedee lexicale și frazeologice considerate, pînă atunci, ca incompatibile cu poezia.

În perioada actuală, în condițiile desfășurării unei ample revoluții în cultură, limba română literară a devenit un instrument precis și suplu, care, prin proza unor scriitori ca Zaharia Stancu, Marin Preda, Eugen Barbu și poezia lui Al. Philippide, Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu (ca să nu mai vorbim de explozia lirică a așa-numitului moment 1960: Nichita Stănescu, Marin Sorescu și alții), prin ampla dezvoltare a mijloacelor de comunicare în masă (presa, radioul, televiziunea), pătrunde pînă în cele mai îndepărtate colțuri ale țării, răspîndindu-se tot mai adînc în masele populare și afirmînd unitatea nedezmînițită a comunității românești.

ISTORIA NE ÎNVATĂ

Istoria a fost dintotdeauna socotită o știință care formează cugetele și sufletele: deslușind cauzele evenimentelor, judecând cu dreaptă cumpănă izbinzi și erori, oferind motivații și modele de comportare. Desigur, fiecare epocă a conceput în funcție de propriile sale caractere acest rol, de la primii istorici, care păstrau memoria faptelor strălucite ale vitejilor, până la opere și vremuri întemeindu-se pe o riguroasă analiză a logicii interne a faptelor.

Azi, istoria este pentru noi o sursă de multiple învățăminte.

Înfățișându-ne lupta eroică de veacuri a poporului nostru pentru păstrarea și apărarea ființei sale proprii, etnice și culturale, pentru dobândirea și păstrarea libertății sociale și naționale, istoria ne învață cum trebuie să ne iubim noi înșine patria și cum să luptăm fără preget pentru înflorirea și prosperitatea ei.

Înfățișându-ne șirul de extraordinare realizări dobândite prin munca harnică

și neostenită a generațiilor succesive de truditori ai acestui pământ, ea ne învață să respectăm, să prețuim munca, să ne străduim, la rindul nostru, să adăugăm partea vremurilor noastre la această acumulare milenară.

Înfățișându-ne cauzele care au guvernat marea mișcare a devenirii istorice, știința aceasta ne formează judecata critică, ne învață să înțelegem mai bine lumea în care trăim și să judecăm mai limpede împrejurările proprii noastre istorii.

Înfățișându-ne marile evenimente și procese ale istoriei universale, istoria ne învață că sintem o parte componentă a acestor procese, că sintem solidari cu toate popoarele lumii în strădania lor spre progres și pace.

Cartea dintii a unei nații, lecție de muncă și vitejie, de respect pentru munca omului și pentru geniul uman, istoria este cu adevărat un dascăl de viață.

Acad. EMIL CONDURACHI

TEZAURE MONETARE DACICE

Descoperirea unor masive tezaure dacice cu monede din argint dovedește existența pe teritoriul țării noastre a unor puternice uniuni tribale geto-dacice, în perioada cuprinsă între secolele IV—II î.e.n. Tezaurele monetare antice indică marea dezvoltare a relațiilor comerciale ale strămoșilor noștri cu vecinii, și chiar cu orașe și centre comerciale mai depărtate, în special mari state sclavagiste din sud.

În straturile de cultură din secolele II—I î.e.n. de la Popești apar monede de pe coasta tracică a Mării Negre, în special de la Odessos, Mesembria, Maroneia, Amisos etc. Numeroase tezaure în tetradrahe din Thasos au fost găsite la Nuci, comuna Vasilița—Oltenița.

În Muntenia s-au găsit depozite mari de monede romane republicane la Călinești, pe Valea Ciinelui. Dintre cele 101 monede, 92 sînt denari romani republicani. Pe ele se văd clar efigiile, însemnele imprimate, numele magistratilor etc.

În general, monedele descoperite pe teritoriul Daciei antice poartă un singur semn incizat. Semnele sînt simple linii, cercuri sau semicercuri, unghiuri, puncte sau au forma literei S. Aceste semne se numesc contramărci.

În comuna Gurahonț—Arad a fost descoperit un mare tezaur monetar dacic format din 500 de monede din secolul al II-lea î.e.n. Monedele au aparținut unei formațiuni tribale dacice din această parte a țării. Ele sînt confecționate dintr-un aliaj de cupru și argint, reprezentînd perioada emisiunilor monetare dacice timpurii. Tezaurul este încă o dovadă a activității monetărilor dacice din vestul Transilvaniei.

TEHNICA MONETARĂ LA DACI

Formațiunile statale daco-getice de pe teritoriul patriei noastre aveau puternice legături economice și dezvoltau un amplu schimb de mărfuri atît în cadrul lor cît și între ele. Acest fapt este dovedit prin existența unor mari centre monetare — patru la număr — în Dacia antică, apărute în primele decenii din secolul I î.e.n.

Cele patru zone monetare daco-getice, de unde au fost recoltate piese de mare interes, sînt: 1) zona de mijloc a Munteniei, între râurile Ialomița și Vedea, mărginită la nord și sud de Dunăre și Carpați; 2) zona sudului Moldovei și a nord-estului Munteniei, limitată de valea inferioară a Siretului și cea a râului Buzău; 3) zona cuprinsă între dreapta Oltului, Dunăre și Carpați, cu circulația cea mai intensă pe Valea Jiului; are o mare extindere în dreapta Dunării și în Transilvania de sud; 4) sudul Transilvaniei de-a lungul văii Mureșului, cu extindere pînă în Banat. Acest ultim centru emitea monede asemănătoare prin concepție și formă, ca tip stilistic și ca tehnică.

Tezaurele monetare dacice dovedesc gradul de civilizație al strămoșilor noștri, nivelul tehnității, al comerțului și alor relații social-economice cu numeroase popoare.

Ioana Vasiliu

1) Monedă de argint geto-dacică de tip Ocnița—Cărbunești (revers). 2) Monedă de argint de tip Thasos, stilizată — sec. I î.e.n. (revers). 3) Monedă de aur geto-dacică de tip Kosson — sec. I î.e.n. 4) Monede de argint geto-dacice de tip Prundu-Jibla — sec. II î.e.n. (avers).

MESAJE PESTE VEACURI

Arhivele păstrează între zidurile lor măturile scrise ale secolelor trecute. Aceste documente constituie punți de legătură cu vremurile apuse. Cercetarea lor oferă satisfacții dintre cele mai rare celui care le studiază.

Cele mai multe sigilii sînt și ele depozitate în arhive. O parte se găsesc totuși în muzee și colecții particulare. O știință anume se ocupă cu descifrarea, datarea, identificarea lor, venind în sprijinul istoriei. Este sigilografia sau sfragistica.

Sigiliul este un obiect de metal sau de ceară în care sînt gravate o monogramă, o emblemă, o efigie etc. El se aplică sau este atîrnat pe un act, avînd ca scop autentificarea lui, asigurarea secretului pe care-l cuprinde ori marcarea titlurilor, a funcțiilor unei personalități. Sigilografia studiază impresiunea sau amprenta (imprenta), adică urma lăsată de tiparul sigilar, numit și matrice sau peceatnic.

Puține tipare au rezistat secolelor și milenii ajungînd pînă la noi. Remarcabile sînt inelele cu matrice din antichitate la care s-au folosit geme și camee gravate.

Dimensiunile ca și forma sigiliilor au oscilat foarte mult din veacul al XIII-lea, cînd s-a generalizat utilizarea lor. Pentru făurirea matricei au fost folosite materiale diverse — aur, argint, bronz, cupru, os, plumb, fildes, pietre prețioase. La toate aceste materiale, după cum arată istoricul Gh. Ionescu, gravarea s-a făcut prin scobire în adîncime, imaginea sigiliului propriu-zis apărînd în relief. (Sigiliile de cauciuc din zilele noastre, care folosesc tușiera, au imaginile și literele în relief.) Impresiunea sau amprenta poate fi lăsată de matrice în metal (bulele de aur, argint sau plumb, proprii Imperiului Bizantin și cancelariei papale, sînt atîrnate de document), în ceară naturală sau colorată (atîrnate sau aplicate pe act), ori cu tuș, cerneală, ori fum. Sigiliile metalice păstrau în general culoarea metalului din care erau alcătuite, în timp ce sigiliile cu ceară naturală au o culoare alburie, întrucît, pentru a i se da o

rezistență mai mare, ceara naturală era amestecată cu praf de cretă și cenușă.

În cîmpul unui sigiliu sînt redată diferite imagini: însemnele puterii, un personaj înarmat călare sau pedestru, un cavaler cu scutul în mînă, construcții sau monumente imaginare sau reale. Altele reprezintă embleme sau rebusuri, care cer o interpretare atentă, o muncă pasionantă pentru dezlegarea simbolurilor.

Cu înepere din secolul al XV-lea, imaginile sînt însoțite cel mai adesea de o legendă. Ea cuprinde numele, titlul și calitatea posesorului sau constă în devize, embleme etc. În mod obișnuit legendele sînt scrise pe marginea sigiliului și încep de sus spre dreapta, locul fiind marcat cu un semn — pasăre, floare de crin, rozetă etc. Dacă textul legendei este lung, se continuă în cercuri concentrice, iar dacă sigiliul are revers, pe acesta. Dacă la început nu erau ornamentate, în secolul al XIII-lea legendele sînt cuprinse de linii duble, iar în secolele următoare de linii punctate, perlate și de banderole. Inițial sigiliile le-a lipsit legenda sau aceasta era foarte scurtă. Mai tîrziu s-a ajuns la prescurtări, inițiale, monograme sau ligaturi de litere, adevărate criptografii și rebusuri.

Pentru a da mai multă greutate sigiliului și autenticității actului, uneori în spatele căușului de ceară se aplică un sigiliu mai mic, numit contrasigiliu. Alteori matricea a fost împărțită în două sau în patru părți aflate în posesia mai multor persoane care trebuiau să se întîlnească pentru a-l recompuze și aplica. Există și acte cu mai multe sigilii (sigiliul mare, al autorității emitente, sigilii mai mici, ale păstrătorului sigiliului, părților contractante sau martorilor). Se întîlnesc și cazuri în care mai multe acte sînt împreunate la capete sau înșirate pe un fir cu capetele înnodate, purtînd un singur sigiliu.

Sigilarea se făcea prin atîrnarea sau alăturarea sigiliului și prin aplicarea lui. Bulele, indiferent din ce metal (aur, argint, plumb), se atîrnau în partea de jos a docu-

Cea mai veche stemă a Țării Românești ni s-a păstrat în sigiliul lui Mircea cel Bătrîn (1386—1418), atârnat de pergamentul în care este cuprins tratatul de alianță cu Polonia (1390). În cimpul sigiliului, într-un scut se află o acvilă, așezată spre dreapta, dar cu capul întors spre stînga, cu aripile strînse și însoțită la stînga de un soare și o lună. Aceeași imagine o întîlnim și pe monedele lui Vlaicu Vodă (1364 — cca 1377), îndreptăţind părerea că originile ei trebuie căutate la începuturile domniei basarabilor (fig.1).

Sigiliul tradițional al Moldovei suferă mici modificări în vremea lui Alexandru cel Bun (1400—1432): coar-nele bourului devin mai mari, cu virfurile curbate înăuntru aproape unindu-se și cuprinzînd între ele steaua cu cinci raze. Soarele este figurat printr-o roză cu cinci petale. Sigiliul rămîne neschimbat în secolele al XV-lea și al XVI-lea (fig. 2).

Unirea, visul dintotdeauna al românilor, realizat în 1600 de Mihai Vodă (1593—1601), eveniment memorabil al istoriei noastre, se va reflecta și în sigiliu. Acesta avea să consfințească unirea înfăptuită de marele voievod pe toate actele emise în perioada mai-septembrie 1600. Sigiliul reunește în cimpul său două persoane încoronate plantînd un pom ale cărui rădăcini se văd. Trunchiul copacului este susținut de doi lei. Pe virful pomului se sprijină un scut mic, ascuțit,

cu însemnele Moldovei. Deasupra se află o eșarfă, care cuprinde o parte a legendei, urmînd spre exterior acvila Țării Românești însoțită de soare și lună (fig.3).

mentului. Se făceau două perforări în suportul de scris (hîrtie, pergament) prin care se treceau capetele șnurului de mătase, lînă, cîneapă, ață colorată. Șnurul se împletea sub act, iar capetele se fixau în bulă. Alteori se utilizau curelușe de piele, șireturi sau șnururi. Pe o astfel de fișie posesorul sigiliului își scria numele.

Dacă privirile voastre iscoditoare descoperă prin vreun pod, uitat de vreme, un act cu sigiliu sau o matrice, nu pregețați să predați Arhivelor statului acest martor al istoriei. S-ar putea să reprezinte o comoară inestimabilă din punct de vedere sigilografic și istoric.

Teodor Axioti

O româncă în Nordul îndepărtat

În primii ani ai secolului nostru, Roald Amundsen, pe vasul „Gjøa”, întreprindea expediția sa consacrată descoperirii așa-zisului pasaj de nord-vest, locul pe unde se putea trece din Oceanul Înghețat de Nord în Pacific, expediție încununată de succes în aprilie 1905.

Presă din patru colțuri ale lumii oglindea această palpitantă aventură, ce constituia subiectul multor articole și reportaje. Mirajul acelor întinse spații de apă, zăpadă și gheață înfierbînta imaginația multora.

În această perioadă de început al veacului al XX-lea, de pe meleagurile românești, pornește spre ținuturile nordului, ce o atrăgeau ca un magnet, o scriitoare și militantă energică pentru drepturile femeilor - Smaranda Gheorghiu (1857-1944).

În Norvegia, la extremitatea de miazănoapte a insulei Magerøy (Finmark), se găsește cel mai septentrional punct al continentului european, situat la 71° 11' 40" latitudine nordică și 23° 40' longitudine estică. Spre acest promontoriu înfipt departe în apele arctice se îndrepta, acum mai bine de opt decenii, numita româncă. A ajuns în Norvegia și, prin Kiruna, bogata exploatare de fier, la Narvik, punctul terminus al căii ferate. De aici urma călătoria pe mare, cu vaporul, spre nordul mult visat. Și drept răsplată aurora boreală.

„Așteptam să se facă noapte, însă cu cât înaintam spre nord, peisajele se luminau feeric, drumul nostru era încântător. Zăpada poleită de raze se arăta trandafirie; pe fiordul de turcoază zburau mii de păsări larux*, (...) razele care apuneau se împleteau cu zorii care răsăreau, ceața fugea de pe ape repede, norii goiți de vânturi se spărgeau de creștetul munților, printre ei se vedeau albastre vîrfuri dantele, scripuri roșietice, scînteieri azurii, în sfîrșit un cap fantastic de zînă, peste care curcubeul se așternea maiestuos, ca o diademă cerească”. Și aceste fenomene magnifice îi însoțiră pe călători pînă la Capul Nord, despre care româncă de la Dunăre scria mai departe:

„Capul Nord seamănă cu un zid de apărare, cu o citadelă a pămîntului

împotriva oceanului, cu o redută stîncoasă ciuruită de obuze. (...) Vîrful muntelui deasupra este drept, larg ca o terasă și acoperit cu mușchi. Alergăm pe deal fugind voioși, precum copiii, să vedem soarele de miază-noapte. Ce măreție!... La dreapta, Nordkyn**, la stînga un șir de munți stîncoși, învăluți în vapori de apă, în fața noastră Marea Înghețată, marea fără țarmuri, fără sfîrșit. Polul Nord... Nemărginirea!...”

După clipele de extaz pricinuite de măreția naturii ce-i emoționează și-i subjugă pe privitori, care se simt mici și neînsemnați, începe drumul de întoarcere pe coasta apuseană a Norvegiei, cu fiordurile stîncoase și insulele așijderea, însoțiți de o aceeași lumină azurie și feerică, de aceleași valuri albastre electrice, galbene și smăldii, de aceleași zăpezi trandafirii, iar lumina stelei polare îi călăuzește mereu.

Vaporul, coborînd, trece pe la Hammerfest, pe lîngă capul Fuglenas, unde un obelisc înalt de granit, purtînd un glob pămîntesc de bronz, este ridicat în amintirea celor ce au contribuit la calcularea arcului meridianului de 25° 20', începînd din regiunea Dunării și pînă în Scandinavia.

Tromsø, Lyngenfjord, Trollfjord, Løppen, Kabelvarag, imensul ghețar de la Svartisen, arhipelagul Lofoten, Bodø, Namsos, Trondheim sînt orașe sau locuri care încîntă și urechea prin sonoritatea aspră a numirilor, și ochii prin frumusețea lor tot aspră, dar de o asprime pură și plină de un farmec special.

Drumul continuă apoi cu trenul, pe la celebra cascadă Løfossen, unde călătoria noastră vede în priveliștea pădurilor de brazi asemănarea cu minunatele meleaguri moldovene de la Neamț.

Impresiile culese, dintre care unele surprinse și immortalizate pe peliculă fotografică, le-a împărtășit auditorilor din țară, întîi la București, în 1905, la Ateneul Român, apoi la Iași, Constanța și în alte orașe.

Dallia-Lucia Aramă

* Gen de pescăruși.

** Cap în Norvegia, la extremitatea peninsulei cu același nume.

STELE

din constelația

NADIEI

Se împlinesc doi ani de când m-am împrietenit cu Lavinia Agache și cu Ecaterina Szabo sau, ca să nu se supere Kati, cu ea și cu Lavinia! Eram la Moscova, la Jocurile Olimpice; eu - reporter grăbit, ele - spectatoare, venite cu echipa de gimnastică a României pentru a vedea marele concurs. Ori de câte ori o oprea cineva pe Nadia pentru a-i solicita un autograf, rămîneau cu modestie un pas înapoi, zîmbind cu sfială. Dacă toată lumea o privea pe steaua gimnasticii românești cu admirație și mare interes, privirile se transformau în surîs când ochii alunecau spre cele două fetițe.

Îmi amintesc de tensiunea concursului olimpic, de aplauzele tribunelor, de medalii, dar, dincolo de toate, îmi amintesc cu plăcere de Lavinia și Kati, abia zărindu-se din scaunele înalte ale sălii, aplaudind frenetic, strigînd din răsuputeri pentru a-și încuraja coechipierele, privind cu încordare fiecare exercițiu și admirînd cu patimă medaliiile strălucitoare primite

de fetele noastre. Kati și Lavinia, două fetițe semănînd între ele ca două picături de apă: la chip și la suflul, la înălțime și la vîrstă, la dragoste de gimnastică și la talent, ca două surori gemene!...

De-a dreptul uimitor: Lavinia și Kati au început gimnastica la Liceul din Onești, sub bagheta acelorași antrenori (Maria Florescu Cosma și Mihai Agoston). Împreună au fost la primul concurs, împreună au urcat din categorii în categorii, împreună au devenit, la 13 ani, maestre și tot împreună au bătut la porțile echipei naționale.

De-ar fi să le privim palmaresurile, Kati e cea dintîi, în vitrina ei cu trofee strălucind medaliiile care consfințesc cele două titluri de campioană europeană absolută la junioare. S-a întîmplat însă ca Lavinia să nu meargă la „europene” și, poate tocmai de aceea, Kati spune mereu că, din cele două titluri, unul e al ei și unul al... Laviniei! Apoi simetria se reia, pornind de la concursuri internaționale organizate din Balcani și pînă la S.U.A., ca să nu mai vorbim de tradiționalele Campionate internaționale ale României, unde și Lavinia, și Kati au reușit să obțină victoria absolută.

Dacă le privim și mai de aproape, vom vedea că, dacă Ecaterina Szabo e o ambițioasă, tenacitatea și dîrzenia ei atîngînd aceleași cote impresionante ca la Nadia, Lavinia Agache se află pe același plan, avînd exact aceleași calități de voință. Dacă Lavinia e o gimnastă dinamică, același lucru se poate spune și despre Ecaterina. Lavinia și Kati ne reamintesc de Nadia și Teodora anilor '70, cînd nimeni nu avea curajul să pronosticheze cine va fi marea campioană, dar toată lumea era de acord că nu va putea fi decît una dintre ele!

Lavinia și Kati, Kati și Lavinia sînt ca două bărci prinse într-o cursă lungă, mergînd, cum se spune, „vîrf la vîrf”, din cînd în cînd numai vîrfurile uneia împungînd apa cu puțin înaintea celeilalte.

Dacă vreți să le cunoașteți, le veți găsi la Deva; acolo învață, acolo își desfășoară activitatea pionierească, acolo își pregătesc succesele de mîine în gimnastică. Tot timpul sînt împreună: la școală, în sala de antrenament, în ceasurile libere, în cameră, în vacanță. Nu știm care dintre ele va fi marea campioană a lumii, dar - cu certitudine - va fi una dintre ele! Lavinia sau Kati, Kati sau Lavinia! Stele din constelația Nadiei!

Horia Alexandrescu

Cîte ramuri de sport se practică în lume? Răspunsul, simplu la prima vedere, apare deosebit de dificil, pentru că alături de sporturile... clasice, ca rugbiul, fotbalul — ca să nu le mai amintim pe cele antice, precum atletismul, luptele, boxul, şahul etc., etc. —, apar necontenit noi ramuri de sport, care aproape că le... dublează pe cele existente!

Spre convingere, iată cîteva dintre aceste

SPORTURI

despre care
ați auzit
mai puțin...

1. **Ciclismul artistic** este unul dintre sporturile care se bucură de o tot mai largă popularitate în multe țări europene. Nu de mult a avut loc chiar și o întrecere la nivel mondial, desfășurată în Olanda, în care s-a evidențiat, printre altele, dublul Ruth și Utte Jiskra din R.F.G. Întrecerea cuprinde exerciții de gimnastică ritmică, pe care concurențele le execută într-un mod cu totul original, și anume stînd cu picioarele pe ghidon sau pe șa...

2. De la simple demonstrații, **karatele** au ajuns o ramură de sport. În Uniunea Sovietică, de pildă, cunoscutul specialist Alexei Sturmin a pus bazele unui club. Ulterior karatele, ca sport de sine stătător, au cucerit interesul multor tineri sovietici. S-a ajuns și la organizarea de campionate unionale, aflate anul acesta la a doua ediție, pe zece categorii de greutate.

De ce a „prins” acest sport? „Popularitatea sa — explică antrenorul Alexei Sturmin — se datorează faptului că este foarte spectaculos. În același timp accidentele sînt rare, loviturile fiind doar simulate, la fel ca și paradele. Karatele, variantă a judo-ului, tind, așadar, să-l concureze!

3. În era zborurilor cosmice, modestul zmeu al copilăriei pare a fi dat uitării. Și totuși nu este așa!

Copiii din întreaga lume caută să-l mențină în actualitate. Au loc pînă și campionate pe școli, cum se întîmplă în Anglia, Franța și Spania. De curînd un englez, pe nume Peter Powell, a lansat un sport neobișnuit — **zborul zmelelor în... formație!**

Un lucru simplu, la îndemîna oricui? Ușor de spus! „Încercați să ridicați și, mai ales, să mențineți în aer o formație de trei, patru zmele și după aceea vom mai sta de vorbă!” afirmă cu umor inovatorul. Dar amatori, firește, s-au găsit. Și nu puțini...

4. **Săritura în lungime cu... motocicletă!**

Acesta este sportul brevetat de Jürgen Baumgarten din R.F.G., care deține și recordul mondial, cu o performanță de 64,80 m!

După exemplul lui Jürgen și alți temerari motocicliști se străduiesc să realizeze recorduri, să-l corecteze pe cel al inițiatorului acestui sport. În același timp Jürgen este pe cale de a mai întreprinde o performanță de excepție: o săritură (tot cu motocicletă, bineînțeles) peste Marele Canion din Munții Stîncoși (S.U.A.).

5. Cavalcada cailor-putere cunoaște în ultima vreme o concurență din partea **ra-liurilor cu combustibili noi**. La un asemenea raliu, de pildă, un „Volkswagen” a folosit biogaz, un „Jeep” s-a alimentat cu alcool provenit din semințe de floarea-soarelui, un „SAAB” a avut în rezervor alcool din anghinare, iar un „BMW” tot alcool, dar din... prune! Adică țuică!!!

Agenția care ne-a furnizat știrea n-a făcut și precizarea dacă „BMW”-ul cu pricina, în timpul cursei, n-a fost cuprins de amețeață...

6. Declanșat timid, cu cîțiva ani în urmă, sportul **ringo**, datorat unui inginer economist din Polonia, pe nume Włodzimierz Strzyewsky, s-a răspîndit în întreaga lume. El se practică în Europa, în cele mai multe țări din America de Nord și de Sud. Jucătorii folosesc un cerculeț de cauciuc cu diametrul de 17 cm și un teren cu dimensiunile de 12 x 6 m, la mijlocul căruia, la înălțimea de 2,16 m, se întinde o plasă. Echipele, care n-au un număr fix de jucători, trebuie să facă în așa fel încît să asigure circulația permanentă a cerculețului de cauciuc de o parte și de cealaltă a plasei.

„Este o disciplină nu numai antrenantă — subliniază dr. docent Zenon Wazny, de la Academia de cultură fizică din Varșovia, care și-a dat avizul la brevetarea noului sport —, ci și utilă pentru dezvoltarea îndemînării, a mobilității și în general pentru armonia fizică, deoarece presupune angajarea tuturor grupelor de mușchi.”

7. O nouă probă atletică: **ștafeta de 1 000 x 400 m!**... Ideea, care aparține lui Harald Schmidt, fost campion european de 400 m garduri, a prilejuit un experiment foarte reușit, cu peste 1 500 de concurenți de toate vîrstele — copii, femei și chiar vîrstnici — care s-au întrecut timp de 24 de ore. La startul probei s-a aflat și inițiatorul ei...

8. Și o curiozitate din țara noastră: **culturismul** a ieșit din sfera strictă a locuinței sau sălii în care ne „construim” o ținută superatletică, devenind un sport competitiv. La prima ediție a campionatelor de culturism, organizate anul trecut, frunțași au fost elevii Liceului „Spiru Haret” la juniori și reprezentanții clubului sportiv „Rapid” la seniori.

De notat un fapt: clubul „Rapid”, sub îndrumarea conf. univ. Dumitru Hîtru, de la Institutul de educație fizică și sport din București, pregătește de mai bine de două decenii generații întregi de amatori de culturism. Acum, iată, această disciplină a mai făcut un pas, ieșind în lume!...

Rememorări 1983

IANUARIE

1878 — **Spiru Haret.** Începem rubrica noastră prin relatarea unui fapt din activitatea lui Spiru Haret (1851—1912), pedagogul căruia școala românească îi datorează mult din progresele sale de la sfârșitul

secolului trecut. La **18 ianuarie 1878** — deci acum 105 ani —, Spiru Haret devenea primul român doctor în matematici, titlu obținut la Sorbona, cu teza „Asupra invariabilității axelor mari ale orbitelor planetare”, care avea să reprezinte o contribuție de valoare mondială la studierea problemelor de mecanică cerească. În calitate de ministru al instrucțiunii, Spiru Haret va realiza, în anii 1898—1899, extinderea rețelei școlilor de la sate, reforma învățământului secundar și superior, ca și a învățământului profesional.

1848 — **Ioan Slavici.** O sută și treizeci și cinci de ani de la nașterea — în ziua de **18 ianuarie 1848** — a scriitorului Ioan Slavici. Împreună cu Mihai Eminescu, el a înființat societatea „România Jună” a studenților români de la Viena (1868),

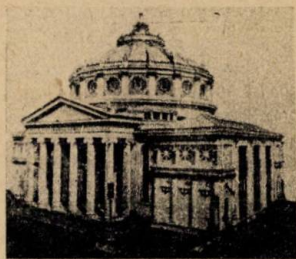
iar în asociere cu George Coșbuc și cu I.L. Caragiale a scos, la București, revista „Vatra” (1864—1896). Primul său volum: „Novele din popor” (1881). Alte scrieri: „Moara cu noroc”, „Mara”, „Luca”, „Manea”, „Cel din urmă armaș”, „Închisorile mele”. Ioan Slavici a murit la 17 august 1925.

1933 — **Accademia di Romania.** În ianuarie 1922 s-a hotărât înființarea școlilor superioare românești de la Paris și Roma. Inițiativa îi aparținea lui Nicolae Iorga și avea ca scop „stabilirea legăturii dintre știința românească și cea occidentală, precum și formarea, într-un mediu de înaltă intelectualitate și riguroasă disciplină, a celor mai buni dintre studenții noilor generații”. Cursurile acestor școli au început în vară. Acum 50 de ani — la **10 ianuarie 1933** — a fost inaugurat localul propriu al școlii de la Roma, care purta titlul Accademia di Romania. Primul director al școlii de la Paris a fost Nicolae Iorga, iar al celei de la Roma, Vasile Pârvan.

FEBRUARIE

1898 — „Poema română” la Paris. „Un copil minune” — cum va fi numit încă de la terminarea studiilor —, românul George Enescu reușește să se impună în viața muzicală a ca-

pitalei franceze, prezentînd, în cadrul concertelor Collone, mai întîi „Poema română”, la **6 februarie 1898**, apoi Sonata pentru vioară și pian. Revista „L'illustration” va scrie despre tînărul muzician: „George Enescu nu este numai un virtuos al viorii, ci și un compozitor de mare talent; ne-a dovedit-o cu reușita sa „Poemă română”. Așadar, acum 85 de ani George Enescu își începea drumul său de glorie în lumea muzicală.

1883 — **I.C. Vissarion.** Se împlinesc o sută de ani de la nașterea, la **6 februarie 1883**, ca novelistului și romancierului I.C. Vissarion, „scriitor țaran, preocupat de problemele civilizației moderne și de realismul împlîrîrilor vieții” — cum ni-l prezintă dicționarele literare. Cele mai reușite nuvele ale sale: „Privighetoarea neagră” și „Vrăjitoarea”; cele mai bune romane: „Nevestele lui Moș Dorohan”, „Florica”. Alte scrieri: basmul științifico-fantastic „Ber Căciulă” și însemnările din timpul primului război mondial: „Sub călcîiu”. I.C. Vissarion a murit la 5 noiembrie 1951.

1888 — **Ateneul Român.** La **14 februarie 1888** avea loc inaugurarea palatului Ateneului Român din București. Împunătoare clădire a fost realizată prin strădania citorva oameni de ispravă, în frunte cu C.

Esarcu. Fondurile necesare au fost strânse din donații publice, lansate în toată țara. La inaugurare ziarele scriau: „Duminică 14/24 februarie 1888, Societatea Ateneul Român a avut putința de a invita onor publicul într-una din sălile noului său palat ce se află încă în lucru [...]”. Scriitorul Alexandru Odobescu, în conferința sa, a arătat rostul clădirii: „Acest locaș, cel dintîi de la noi, are drept menire a răspîndi, prin cuprinsul întregii români, toate cugetările, toate faptele și toate plăsmuirile cu folos»”.

1933 — Grivița C.F.R. Se împlinesc, la mijlocul lunii februarie, cincizeci de ani de la evenimentele petrecute la Atelierele C.F.R. Grivița din București, evenimente care atingeau un punct culminant al luptelor muncitorilor ceferiști, duse vreme de mai mult de un an, în scopul satisfacerii legitîmelor lor doleanțe. „Deși reprimare sîngeros — notează istoricii noștri —, eroicele lupte ale muncitorilor ceferiști, ca și ale petroliștilor din România, au constituit un moment de o deosebită importanță în istoria mișcării muncitorești, au dat o puternică lovitură claselor exploatoare, au frînat ofensiva capitalului împotriva drepturilor economice și politice ale oamenilor muncii și au avut o profundă înfrîurire asupra vieții politice și sociale din România”. Luptele muncitorești din 1933 au avut un pronunțat caracter antifascist, înscriindu-se printre primele și cele mai energice riposte date hitlerismului în ascensiune.

1883 — Pictorul Dărăscu. Centenarul pictorului Nicolae Dărăscu, născut la **18 februarie 1883**. Artistul și-a făcut studiile la Școala de arte frumoase din București, apoi la Academia Julian din Paris. A realizat un mare număr de peisaje, gen în care s-a dovedit un adevărat maestru: peisaje venețiene, marine, din Delta, din Muscel și din alte regiuni ale țării. A fost profesor la București, la școala în care învățase minuirea penei. În 1946 i s-a decernat Premiul național pentru pictură. A murit la 4 august 1959.

MARTIE

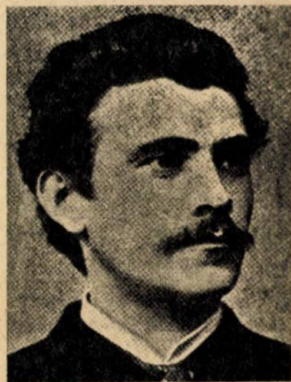

1883 — Karl Marx. O sută de ani de la moartea lui Karl Marx, întemeietorul comunismului științific, organizator și conducător al proletariatului internațional, născut la 5 mai 1818, în orașul Trier din Germania. A studiat istoria și filozofia la Bonn și Berlin. În 1842 a înființat, la Köln, „Gazeta renană”, iar în 1843, la Paris, „Analele germano-franceze”. Tot în 1843 leagă prietenie cu Engels. Împreună cu el pune bazele concepției materialiste despre istorie. În 1847, Marx și Engels elaborează programul Ligii comunistilor, rămas cunoscut în istorie sub denumirea de „Manifestul Partidului Comunist” (apărut în februarie 1848 — deci acum 135 de ani). În 1849, după mai multe expulzări din țara sa pentru convingerile sale politice, Marx se stabilește

definitiv la Londra, unde va activa pînă la moarte. Prin stăruințele sale și ale lui Engels, la 28 septembrie 1864 a fost întemeiată Internaționala I. Opera principală a lui Karl Marx, „Capitalul”, a apărut în 1867.

1923 — Dimitrie Onciul. Șaizeci de ani se împlinesc de la moartea — la **20 martie 1923** — a lui Dimitrie Onciul, unul dintre marii noștri istorici și pedagogi, născut la 26 octombrie 1856. A predat istoria veche românească la Universitatea din București și a publicat peste 150 de lucrări de istorie, printre care: „Radu Negru și originea Principatului Țării Românești” (1890), „Românii în Dacia Traiană” (1902), „Ideea latinității și a unității naționale” (1919). Dimitrie Onciul a fost și director al Arhivelor Statului (1900—1923), iar Academia Română l-a ales ca membru activ în 1905.

1883 — Dimitrie Leonida. La **23 martie 1883**, acum o sută de ani, s-a născut inginerul Dimitrie Leonida, fost profesor la Școala Politehnică din Timișoara, apoi la Politehnica bucureșteană. Între alte preocupări de specialitate, Dimitrie Leonida a proiectat și a condus lucrările de construire a centralei termoelectrice Grozăvești din București. A organizat Muzeul Tehnic din Capitală, pe care l-a condus pînă la înceta-

rea sa din viață (1965). A militat consecvent pentru valorificarea energetică a potențialului apelor noastre. A fost distins cu Premiul de Stat.

1818 — Școala superioară în limba română. Acum 165 de

ani — la 24 martie 1818 — Ioan Caragea-Vodă semna un hrisov prin care se hotăra ca, la Școala de la Sf. Sava din București, limba de predare să fie româna. Iată deci data de înființare a primei școli superioare de la noi. Gheorghe Lazăr, care

a stăruit și a realizat acest început, spunea în manifestul publicat înainte de începerea cursurilor (august 1818): „Deci, dară iubiți de toată cinstea vrednică tinerime! iată o epohă nouă, o întâmplare strălucitoare, un dulce glas părintesc, după care mult oftară inimile dumneavoastră, vă cheamă, vă strigă părintește, veniți la izvorul tămăduirii! la muzeul înfloririi! să putem aduce sporul și folosul cel mai răspunzătoriu”. La Școala de la Sf. Sava a învățat, între alții, și I. Heliade-Rădulescu, devenit mai târziu conducătorul ei.

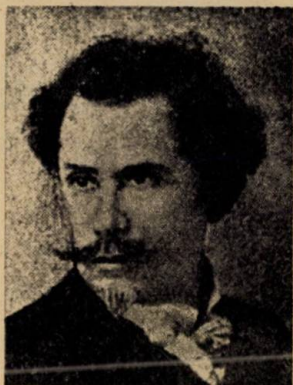
APRILIE

1893 — Înființarea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România. Congresul de înființare s-a desfășurat la București, în sala Sotir, din Piața Amzei, cu participarea a 54 de delegați ai tuturor cluburilor muncitorești din țară. Ședința de deschidere a avut loc la 1 aprilie, iar la 4 aprilie s-au votat statutele și programul pe care îl avea de urmat în viitorul apropiat cel dintâi partid politic al clasei noastre muncitoare. La încheierea dezbaterilor a fost ales consiliul general de conducere, format din: Ioan Nădejde, Constantin Mille, Al. Radovici, V.G. Morțun și Al. Ionescu.

„Înființarea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România — se arată în Programul Partidului Comunist Român, adoptat în 1974 — a ridicat pe o treaptă superioară lupta clasei muncitoare, a sporit rolul ei în întreaga dezvoltare social-economică a țării, contribuind la triumful deplin al concepției materialist-dialectice și istorice în mișcarea muncitorească, prin crearea partidului comunist, forța politică consecvent revoluționară a poporului român.”

1858 — Delavrancea. Se împlinesc 125 de ani de la nașterea — la 11 aprilie 1858 — a lui Barbu Ștefănescu-Delavrancea, scriitor și orator de frunte, dramaturg, om politic, avocat, publicist. A debutat în 1878, cu volumul de versuri „Poiana Lungă”. În anii

1882—1884 a studiat dreptul la Paris. În 1894 a fost ales deputat la Ploiești. Între anii 1899—1901 a fost primar al Capitalei. Renumele de mare dramaturg și-l capătă cu cele trei piese istorice: „Apus de soare”, „Viforul” și „Luceafărul”, jucate în premieră la Teatrul Național din București în 1909 și 1910. Ca autor de nuvele s-a remarcat prin volumele: „Sultănica”, „Trubadurul”, „Între vis și viață”, „Hagi Tudose” și „Paraziții”. La 19 mai 1912 a fost ales membru al Academiei Române. A murit la 29 aprilie 1918.

1908 — Observatorul astronomic. La 16 aprilie 1893, astronomul român Nicolae Coculescu participă la programul unei misiuni științifice franceze, în Senegal, unde lucrează cu un aparat fotografic pentru studierea eclipsei totale de Soare (imaginea îl surprinde la fața locului). După 15 ani — în aprilie 1908 — același savant, acum cunoscut pe plan mondial, stăruie și izbutește să înfiin-

teze întîiul observator astronomic din țara noastră, la București.

MAI

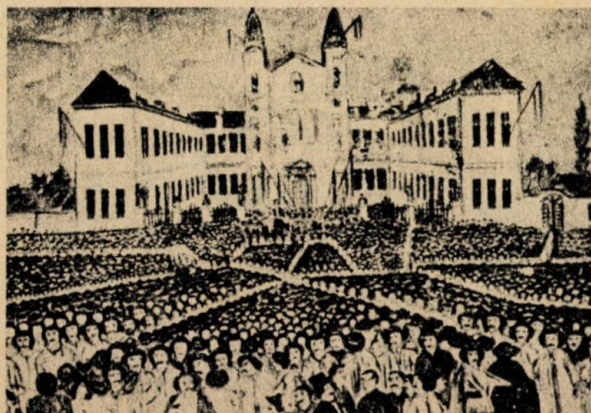

1933 — Jean Bart. Sint cincizeci de ani de la moartea scriitorului Jean Bart — **12 mai 1933.** Prozator valoros, a debutat în presa socialistă de la sfîrșitul secolului trecut. Din cariera sa de marinar (a ajuns pînă la gradul de comandor), a consemnat, cu deosebit talent, momente semnificative ale vieții navigatorilor, întregind cîteva volume care s-au bucurat de mare succes: „Jurnal de bord” (1901), „În Deltă” (1925), „Peste ocean” (1926), „Schite marine” (1928), „Pe drumuri de apă” și romanul satiric „Europolis”. Pentru opera sa literară, Jean Bart a primit trei premii din partea Academiei Române (1903, 1919 și 1923). S-a născut la 28 noiembrie 1874, nu-

mele său de stare civilă fiind Eugeniu P. Botez.

1873 — Alexandru Ioan Cuza. Acum o sută și zece ani — la **15 mai 1873** — a încetat din viață, la Heidelberg, în Germania, unde se exilase, primul

domnitor al Principatelor Unite: Alexandru Ioan Cuza. Născut la Bîrlad, la 20 martie 1820; a făcut parte din rîndurile armatei moldovene, ajungînd, în 1858, la gradul de colonel. În ianuarie 1859 a fost ales domnitor al Moldovei și al Țării Românești, înfăptuindu-se astfel unirea celor două țări. După șase ani de domnie, ca urmare a mișcărilor politice ale claselor retrograde, a fost nevoit să abdice. Lasă însă în urma sa un stat temeinic organizat, recunoscut de toate marile puteri. Nicolae Iorga va scrie despre domnitor: „Cuza a fost un înțelegător al celor mai înaintate idealuri, în stare să ție, pentru apărarea lor, pieptul înaintea dușmanilor; un vrednic campion al țării [...]”.

A fost un frate bun cu cei mai uniți din neamul său”.

În imagine: ceremonia înmormîntării lui Cuza, la Ruginoasa.

1848 — Adunarea de la Blaj. Acum 135 de ani, la Blaj — la **3/15 mai 1848** — se adună peste patruzeci de mii de români pentru a protesta împotriva hotărîrii parlamentului imperial de la Viena privind „nedreapta unire a Transilvaniei cu Ungaria”. Adunarea formulează o proclamație în care se cere: „Neatîrnarea politică a românilor și reprezentarea lor numerică în parlament și în slujbele publice; Deplină libertate a gândului — rostit, scris și tipărit; Înființarea armatei românești; Suspendarea decretului unirii Transilvaniei cu Ungaria pînă după proclamarea poporului român ca națiune”. Toți cei adunați acolo, pe Cîmpia Libertății, jură, într-un glas: „Ca român, voi susține totdeauna națiunea română și o voi apăra cu toate puterile, voi ține și voi apăra legea și limba noastră românească”. Printre cei prezenți, care fac acest jurămint, se află Vasile Alecsandri, Alexandru Ioan Cuza, Ion Heliade-Rădulescu, frații Golești și alții.

1883 — Ciprian Porumbescu. O sută de ani de la stingera din viață a compozitorului Ciprian Porumbescu. Studiile muzicale și le-a făcut la Viena, unde a frecventat și Facultatea de filozofie. Și-a început cariera muzicală ca dirijor al corurilor „Arboroasa” din Cernăuți, „România Jună” din Viena și „Reuniunea română” din Brașov (1875—1882). A fost profesor de muzică la școlile române din Brașov, în anii 1881—1882. În 1882 și-a reprezentat în același oraș opereta „Crai Nou”, pe un libret de Vasile Alecsandri. A scris peste o sută de partituri de muzică de cameră, corală, vocală și instrumentală. „O seară la stîină”, „Bătrîneasca”, „Peneș Curcanul”, „Balada pentru vioară și pian”, „Patria Română”, „Lăsați-mă să cînt” se află în fruntea listei acestor compoziții. Ciprian Porumbescu s-a născut la 2/14 octombrie 1853. Muzica Imnului nostru de stat este semnată de acest prețuit compozitor.

IUNIE

1848 — Proclamația de la Islaz. Revoluționarii români, adunați la Islaz, dau citire, la 9 iunie 1848, Proclamației care este ascultată de câteva mii de țărani. Actul acesta, rămas în istorie sub numele de „Proclamația de la Islaz” cuprinde 21 de puncte formulate de capii Revoluției de la 1848. Dintre acestea reamintim: „Independență administrativă și legislativă; Egalitatea drepturilor politice; Adunare generală compusă din reprezentanți ai tuturor stărilor societății; Instrucție egală și întreagă pentru tot poporul; Gvardie națională”. După această Proclamație și după formarea guvernului provizoriu, domnitorul Bibescu a fost nevoit să semneze, la 11 iunie 1848, noua constituție a țării.

1933 — Comitetul Național Antifascist din România. Acum cincizeci de ani — în iunie 1933 — a fost creată, din inițiativa Partidului Comunist Român, organizația de masă Comitetul Național Antifascist. Această organizație a cuprins reprezentanți ai celor mai diverse categorii sociale, personalități ale vieții politice, științifice și culturale.

Reprezentantul în comitet al tineretului din Capitală a fost tovarășul Nicolae Ceaușescu.

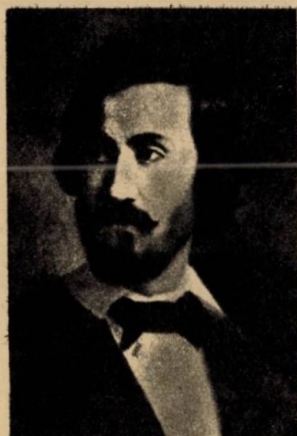
1943 — Frontul Patriotic Antihitlerist. Cu patruzeci de ani în urmă — în iunie 1943 — se constituie Frontul Patriotic Antihitlerist, reunind Partidul Comunist Român, Frontul Plugarilor, Uniunea Patrioților, Madosz-ul, Partidul Socialist-Tărănesc, precum și unele organizații locale ale Partidului Social-Democrat.

11 iunie 1948 — Naționalizarea. Se împlinesc 35 de ani de la naționalizarea de către statul socialist a principalelor întreprinderi industriale, miniere, bancare, de asigurări și transport din țara noastră, act care pune bazele sectorului socialist al economiei naționale.

1848 — Premiera picturii lui Tattarescu. Un eveniment artistic de acum 135 de ani —

încununarea picturii Gheorghe Tattarescu, la Roma, cu cel dinții premiu de artă obținut peste hotare de un român. Un înalt for artistic din capitala Italiei — Congregazione artistica dei virtuosi al Panteon —, care organizase un concurs de pictură, sculptură și arhitectură, îi acordă lui Tattarescu Premiul I pentru un tablou al său. Artistul își prezentase lucrarea sub motto-ul: „Nimic pentru glorie, totul pentru arta mea”. Pictorul Gheorghe Tattarescu s-a născut la 21 octombrie 1820 și a murit la 24 octombrie 1894.

1913 — Șt.O. Iosif. Sint șaptezeci de ani de la moartea poetului Șt.O. Iosif — 22 iunie 1913. Debutul în publicistica literară și l-a făcut cu o poezie publicată în „Revista școalei”, în mai 1892. Primul său volum, „Apostolul”, a apărut în 1896. Alte opere publicate în volume:

„Patriarhale” (1901), „Poezii” (1902), „A fost odată” (1903), „Din zile mari” (1905), „Zorile” (dramă istorică, 1907), „Cin-tece” (1912). Pentru opera sa lirică din primii ani, Academia Română i-a acordat poetului, în 1905, Premiul de poezie. Șt.O. Iosif s-a născut la 23 octombrie 1875.

1848 — Primele medalii școlare. Ministerul Instrucțiunii a instituit, acum 135 de ani, primele medalii școlare, cu scopul de a fi acordate, prin concurs, celor mai merituoși elevi ai liceelor și gimnaziilor din țară.

IULIE

1908 — Universitatea de la Văleni. Trei sferturi de veac de la înființarea Universității de la Văleni — 1 iulie 1908. Această instituție populară de cultură a fost creată din inițiativa și prin strădaniile profesorului Nicolae Iorga. La cursurile ținute, an de an, în vacanțele de vară, au venit să participe tot mai mulți intelectuali, uneori numărul lor trecind de patru sute. Printre conferențiarii perindăți la catedrele școlii s-au aflat: Vasile Pârvan, dr. Ion Cantacuzino, A.D. Xenopol, C. Mășil, N. Cartoian, Nerva Hodoș, Ion Livescu, G. Murgoci, dr. M. Manicată, P.P. Panaitescu, Octav Onicescu, D. Pompei, Dimitrie Gusti. Temele conferințelor: istoria românilor, istoria literaturii române, geografia României, economia națională, medicina, agricultura, dreptul, sociologia, biologia, filozofia. Din 1912 Universitatea populară de la Văleni și-a avut clădirea sa proprie.

1808 — Simion Bărnuțiu. La 21 iulie 1808 s-a născut Simion Bărnuțiu, fruntaș al Revoluției de la 1848 din Transilvania. În 1855, Bărnuțiu s-a stabilit la Iași, unde a fost profe-

sor de drept public și de filozofie, la universitate. Înflăcăratul patriot a sprijinit alegerea și domnia lui Cuza, precum și toate reformele instituite de acesta. Simion Bărnuțiu a publicat mai multe volume de filozofie și drept. A murit la 16 mai 1864.

1858 — Mărcile „Cap de bour”. Primele mărci poștale românești au apărut acum 125 de ani — în **ieulie 1858** —, fiind puse în circulație în Moldova. Au rămas cunoscute sub denumirea de „Cap de bour” datorită desenului imprimat pe ele. Întia emisiune avea valorile: 27, 54, 81 și 106 parale. Pe toate era imprimat un desen de formă ovală cu un cap de bour, o goarnă, valoarea respectivă și inscripția „Porto scrisori”. În noiembrie 1858 s-a tras o nouă emisiune de mărci „Cap de bour”, care se deosebea de prima prin desen, cadrul înconjurător fiind acum dreptunghiular, iar noile valori de 6,40 și 80 de parale. România s-a aflat printre primele țări din lume care au folosit mărcile poștale.

AUGUST

1883 — Mihai Ciucă. O sută de ani de la nașterea savantului dr. Mihai Ciucă — **18 august 1883**. A colaborat, pe plan mondial, la lupta împotriva malariei, conducând echipe de eradicare în diferite țări, între care și în India. Pentru meritele sale științifice, la 25 mai 1936 a fost primit în Academia Română, iar la 22 martie 1946 ales membru al prestigioasei Royal Society din Londra, devenind astfel primul savant român onorat cu acest titlu. În 1964 a fost laureat cu Premiul de Stat. A murit la 20 februarie 1969. În fotografie: doctorul Mihai Ciucă (x), în India, cu echipa sa de luptă împotriva malariei.

1833 — Vasile Pogor. Scriitorul și traducătorul Vasile Pogor s-a născut acum o sută și cincizeci de ani — la **20 august 1833**. Studii juridice la Iași, apoi la Paris. S-a aflat printre scriitorii care au întemeiat societatea „Junimea”. A înființat la Iași o tipografie unde s-a tipărit revista „Convorbiri literare”.

1913 — Aurel Vlaicu. Un martir al aviației românești: Aurel Vlaicu. Și-a dat viața într-un accident, la 31 august 1913 (13 septembrie, stil nou), prăbușindu-se cu avionul în apropiere de Cîmpina, în timp ce încerca un zbor de trecere peste Carpați, spre Cîmpia Transilvaniei. S-a născut la 6 noiembrie 1882, în satul Biniținți de lângă Orăștie. A proiectat și construit două avioane, în 1910 și 1911. Primul lui zbor s-a desfășurat la 12 iunie 1910. Cu exact doi ani mai târziu a intrat în rîndurile campionilor europeni, ciștigînd, la Aspern, în Austria, două dintre premiile disputate — pentru

aruncarea la țintă fixă a unui proiectil din avion și pentru aterizare la punct fix.

SEPTEMBRIE

1858 — Alexandru Vlahuță. Marele scriitor Alexandru Vlahuță s-a născut acum 125 de ani — la **5 septembrie 1858**. A fost mai întii profesor la gimnaziul din Tirgoviște. Și-a continuat activitatea la catedră pînă în 1893. Debutul în ziarul „Dimbovița” (1879) și în „Lyra română” (1880), cu proză și poezii. Pînă la sfîrșitul vieții (19 noiembrie 1919) a colaborat la cele mai de seamă reviste literare din țară și a fost printre întemeietorii revistelor „Vieața” (1893—1896) și „Semănătorul” (1901—1905). Debutul editorial cu volumul „Nuvele” (1886). Cele mai reușite volume ale sale, apărute pînă la sfîrșitul vieții: „Poezii” (1887), „Din goana vieții” (1892), „În vîltoare” (1896), „România pitorească” (1901), „Din trecutul nostru” (1908), „Vlad Tepeș” (1914), „Poezii” (1915).

1833 — Societatea Filarmonică. Preocupările fruntașilor vieții noastre culturale de acum 150 de ani au dus, între altele, la înființarea Societății Filarmonice în luna septembrie 1833. Scopurile arătate în statut: „Cultivarea literaturii dramatice în limba română; Dezvoltarea muzicii vocale; Formarea unui teatru național”. În fruntea inițiatorilor s-au aflat: Ion Cîmpineanu, I. Heliade-Rădulescu și C. Aristia. În 1834

Artista care ne
prezintă în acest
număr este doamna
Maria Filotti.

Prin urmare
se prezintă în D
Buletin, doamna
Filotti, prima
actriță.

GAZETA

TEATRULUI NAȚIONAL

Prin urmare, doamna Filotti este
prima actriță care ne prezintă în
acest număr. Doamna Filotti este
prima actriță care ne prezintă în
acest număr. Doamna Filotti este
prima actriță care ne prezintă în
acest număr.

Prin urmare, se prezintă în D
Buletin, doamna
Filotti, prima
actriță.

societatea a organizat prima noastră școală de muzică vocală, iar în 1835 a editat cea dintâi publicație teatrală: „Gazeta Teatrului Național”.

1783 — Prima gramatică. Cu două sute de ani în urmă — în toamna anului 1783 — istoricul, filologul și scriitorul iluminist Gheorghe Șincai publică la Blaj prima gramatică a limbii latine destinată elevilor români. Tot în 1783 Șincai va publica la Blaj și la Sibiu manualul: „A.B.C. sau Alphavit pentru folosul și procopsala școalelor celor normalicești a neamului românesc”.

OCTOMBRIE

1883 — Maria Filotti. La 7 octombrie 1883 s-a născut actrița Maria Filotti, una dintre cele mai reprezentative figuri ale teatrului românesc din prima jumătate a secolului nostru. În cariera sa de peste cincizeci de ani, a interpretat

mai mult de 170 de roluri din creațiile repertoriului românesc și universal („O scrisoare pierdută” de Caragiale, „Maria Stuart” de Schiller, „Pescărușul” de Cehov etc.). A predat mimica la Conservatorul din București. Pentru meritele sale artistice a fost onorată cu titlul de Artistă a poporului. S-a stins din viață în 1956.

1908 — Alexandru Sahia.

Trei sferturi de veac de la nașterea scriitorului și publicistului Alexandru Sahia — **11 octombrie 1908.** A făcut studii de drept la Universitatea din București. A colaborat la principalele reviste de orientare democratică dinaintea celui de-al doilea război mondial și a înființat, în 1932, sub îndrumarea Partidului Comunist Român, revistele „Veac nou” și „Bluze albăstre”. Din nuvelele pe care le-a publicat: „Întoarcerea tatii din război”, „Uzina vie”, „Revoltă în port”, „Șomaj fără rasă” și altele. A murit la 12 august 1937. Academia Română l-a declarat, în 1948, membru post-mortem.

1673—1723: Dimitrie Cantemir. Se împlinesc 310 ani de la nașterea (26 octombrie 1673) și 260 de ani (1723) de la moartea lui Dimitrie Cantemir, domn al Moldovei (1693; 1710—1711) și cărturar de seamă pe plan european. Prima sa scriere „Divanul sau gilceava înțeleptului cu lumea” a fost tipărită la Iași, în 1898. Este o carte de morală și reflecție filozofică. O altă scriere a sa, „Istoria ieroglifică”, deschide drumul romanului social din literatura noastră. „Descrierea Moldovei”, scrisă în 1716, la cererea Academiei din Berlin, este cea dintâi monografie geografică românească. Dimitrie Cantemir a scris și cea mai documentată istorie a Imperiului Otoman: „Creșterea și descreșterea curții otomane”, tradusă în engleză, franceză și germană încă în 1734—1745. Dimitrie Cantemir a fost cel mai de seamă gânditor și om de știință din cultura românească veche.

1858 — Duliu Zamfirescu. Scriitorul Duliu Zamfirescu s-a născut acum 125 de ani — la

30 octombrie 1858. A fost președinte al Societății Scriitorilor Români, ministru de externe, președinte al Camerei Deputaților, membru al Academiei Române. Debutul literar și l-a făcut în 1883, cu volumul „Fără titlu” — poezii și nuvele. Alte volume de seamă publicate în timpul vieții: „Poezie nouă”, „Nuvele”, „Viața la țară”, „În război”, „Ana”, „Tănase Scatiu” — versuri, proză, romane. Duliu Zamfirescu a murit la 3 iunie 1922.

NOIEMBRIE

1508 — Prima tipăritură. Cea dintâi carte tipărită în țara noastră s-a numit „Liturghierul”. A fost, opera tipografului Macarie, aflat în slujba lui Radu Voievod (Radu cel Mare), care i-a cerut să-și pună în lucrare tipărița. Cartea are 256 de

pagini, imprimate în două culori — negru și roșu. Fiecare pagină cuprinde 15 rânduri. Macarie indică, pe ultima pagină, data terminării lucrării, care este 10 noiembrie 1508 — deci acum 475 de ani. Din prețioasa lucrare s-au păstrat pînă în zilele noastre cinci exemplare. Macarie a mai tipărit încă două cărți, în 1510 și în 1512. Nu sînt cunoscute date biografice despre acest brav începător al tiparului din țara noastră.

1908 — Debutul lui Rebreanu. Scriitorul Liviu Rebreanu a fost descoperit de revista „Luceafărul”, care i-a publicat, la 1 noiembrie 1908,

prima nuvelă, intitulată „Codrea” și semnată, desigur, dintr-o greșeală de tipar, C. Rebreanu. La 15 decembrie 1908 aceeași revistă îi dă numele corect sub alte trei pagini de proză — nuvela „Ofilire”. Tînărul începător de atunci intra, cu scrisul său viguros, în rîndurile unor colaboratori de mare prestigiu ai revistei: Mihail Sadoveanu, Victor Eftimiu, Octavian Goga, Aron Cotruș, I. Agârbiceanu și alții. În iunie 1912 Liviu Rebreanu va debuta editorial cu volumul „Frămîntări”, apărut la Orăștie.

1813 — Învățămîntul ingineresc. Printr-o „luminată țidulă domnească”, dată la 15 noiembrie 1813, „întru nevoia de a avea ingineri pămînteni pentru necontenitele hotărnicii ale moșiilor”, a luat ființă la Iași, acum 170 de ani, învățămîntul ingineresc de la noi. Cursurile școlii respective au început în ianuarie 1814, fiind ținute de Gheorghe Asachi. După patru ani, școala a eliberat primele „atestări de ingi-

ner”. Materiile învățate de acești primi ingineri de la noi: aritmetica, algebra, trigonometria, ridicarea planurilor, geodezia și arhitectura — mai toate fiind predate după manualele întocmite de Asachi.

DECEMBRIE

1918 — Unirea cea Mare. La 1 decembrie 1918, Unirea cea Mare, dorită de veacuri de către întreaga suflare românească, era consfințită definitiv. La Alba Iulia în acea zi se aflau peste o sută de mii de români, veniți din centrul Ardealului, din Banat, Crișana și Maramureș, printre care cel puțin 10 000 de reprezentanți ai muncitorilor din orașele întregii Transilvanii. În fața celor 1 228 de delegați ai tuturor circumscriptiilor electorale, Vasile Goldiș, socotit, prin activitatea sa de pînă atunci, cel mai indicat pentru această misiune, a dat citire Raportului cu privire la rostul Marii Adunări. Și cînd întregul raport a fost auzit, s-a trecut la votarea lui, după care s-a anunțat, în auzul participanților: **UNIREA TRANSILVANIEI ȘI BANATULUI CU ROMÂNIA ESTE DECISĂ PENTRU TOTDEAUNA.**

Sînt 65 de ani de atunci.

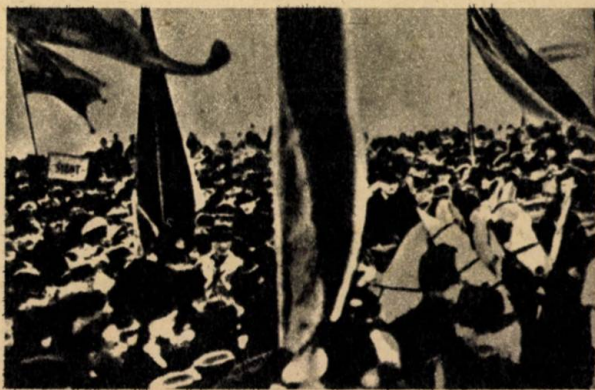
1903 — Gavril Musicescu. La 8 decembrie 1903 se stîngea din viață, la Iași, Gavril Musicescu, compozitorul și profesorul de muzică, a cărui carieră trecuse de patru decenii. S-a născut la 20 martie 1847. A fost profesor și director al Conservatorului din Iași

(1872—1903). A dirijat numeroase concerte corale în țară și peste hotare, obținînd Medalia de aur a Expoziției universale de la Paris (1889). În patrimoniul muzicii românești au rămas mai mult de o sută de compoziții ale sale: muzică corală, lucrări pentru pian și partituri didactice.

1883 — „Poesii” de Mihail Eminescu. Acum 100 de ani — în decembrie 1883 — apărea la București primul volum al lui Mihail Eminescu: „POESII” — „un splendid op de 300 de pagini, care face cea mai mare cinste artelor noastre tipografice”, cum scria ziarul „Românul”. Cartea cuprinde 61 de poezii, este prefăcută de Titu Maiorescu. De atunci opera eminesciană a fost publicată în nenumărate ediții.

Florica Munteanu

ce
mai
face

VERONICA?

O cheamă Lulu Mihăilescu. Am cunoscut-o pe platoul de filmare când avea numai patru ani. Era protagonista filmului „Veronica”, o peliculă ce avea să facă ocolul lumii. În această calitate a dat atunci primul ei interviu. La întrebarea pe care i-o puneam: „Ce-ți place mai mult la filmare?” fețița ne-a răspuns: „Ciocolata care-i în geantă la bunica”...

Timpul a trecut și Veronica, iată, a împlinit, de curînd, 14 ani! Modestă și sînguincioasă, fețița cu bucle de odinioară este acum una dintre cele mai bune eleve ale școlii la care învață, remarcîndu-se prin cunoștințele sale de limba română și matematică.

Veronica va deveni actriță? Nu, spune ea. Este departe de a se lăsa atrasă de luminile reflectoarelor. Ea știe că drumul spre film, teatru nu este așternut numai cu flori, lumini și aplauze. În schimb, a învățat pe platoul de filmare ce înseamnă a munci cu dîrzenie, a înțelege că orice izbîndă, cît de mică, se obține prin strădanie, multă strădanie. Și Veronica a transpus aceasta în viața ei de școlăriță.

Pentru Veronica vacanța mare a însemnat un vraf de cărți citite, multe

proiecte de excursii și plimbări realizate, ca și planurile de a-și ajuta mama în gospodărie. Prietena noastră și-a rezervat multe ceasuri bucuriei de a asculta muzică, de a face exerciții la pian. Fiindcă Veronica îndrăgește și astăzi muzica. Este secretul ei, cunoscut numai de cei mai buni prieteni...

În filmul „Mama”.

ELISABETA BOSTAN

Cartea de vizită a regizoarei **Elisabeta Bostan** este bogată. Autoare a 15 filme pentru copii, printre care ultimul — „Saltimbancii” — se bucură de mare succes, a primit 33 de premii internaționale. Recent a fost premiată de Consiliul Național al Organizației Pionierilor și distinsă cu Marele Premiu la Festivalul național al filmului pentru copii de la

Piatra Neamț. De la filmele cu Năică la basmele lui Creangă și Ispirescu, de la „Veronica” la „Mama” și „Saltimbancii” se întinde vasta creație a acestui regizor, care și-a făcut un crez din slujirea artei destinate copiilor.

La prima vedere Elisabeta Bostan intimidează cu silueta ei statuată, cu privirea severă, cu marea ei economie de cuvinte și gesturi. Dar, de îndată ce începe dialogul pe teritoriul filmului pentru copii, interlocutorul devine cald, prietenos, apropiat.

— Cum ar trebui să arate filmul pe care ați visa să-l oferiți micilor dumneavoastră prieteni?

— Eu visez întotdeauna la filmul la care lucrez. Mai bine spus, acesta este rodul unei îndelungi visări, vis cu picioarele pe pământ. La cum va arăta „Saltimbancii” am visat, de pildă, preț de 15 ani. Transpunerea unei cărți ca „Fram, ursul polar” de Cezar Petrescu, pe care generații de copii au citit-o și au îndrăgit-o, lucrul cu un urs polar adevărat — care, așa cum se știe din acțiunea povestirii, suferă, se bucură, are amintiri dureroase, întocmai ca un om — mi-au prilejuit ceasuri lungi de căutări, dar și de visare,

cînd vedeam cu ochii minții cum va arăta povestirea istorisită cinematografic.

— **Ce vi se pare mai important la un film adresat copiilor?**

— Să răspundă la întrebările, la mirările lor, să-i facă să rămînă pe gînduri atunci cînd se aprinde lumina în sală, să sădească în sufletul lor sentimente frumoase — omenie, cinste, sete de adevăr.

să se regăsească în mai numeroase filme artistice decît pînă acum.

— Au dreptate. Sigur că cinematografia a rămas mult datoare copiilor. Dar nu trebuie să trecem cu vederea existența unor foarte interesante scurtmetraje. Un cîneast ca David Reu a creat mai multe scurtmetraje străbute de farmecul pionieriei, filme în care înțîlmim

tezanța celor tineri, frumusețea lor suflătească, filme care, prin acțiunea lor, să captiveze. Mai visez săli frumoase de cinematograf anume destinate celor mici, în care spectatorul să fie întîmpinat încă din hol cu afișe frumoase, cu programe explicative. Visez acele săli care să facă din vizionarea unui film două ceasuri sărbătorești pentru cei mici.

— Știm că vi se pun adeseori întrebări în legătură cu copiii care joacă în filmele dumneavoastră, în care se comportă ca niște adevărați actori. Nu vă este greu să lucrați cu ei?

— La această întrebare dau în esență același răspuns. Îi tratez pe copiii cu care lucrez cu multă seriozitate, arătîndu-le că ne înhîmăm, și eu, și ei, la o muncă grea, de la care nu putem da înapoi. Îi fac părtași la tot ce întreprind pe platou. Ne legăm sufletește, cu sinceritate. Mai ales caut să le stimulez dragostea pentru muncă, pentru actul creator care este fiecare moment de filmare. Desigur, nu-mi aleg interpreții la întîmplare. Îi caut timp îndelungat pe acei copii sensibili, cu putere de concentrare, cu memorie bună, atenți. Am observat că, după o perioadă de filmare, aceste calități se dezvoltă, ceea ce îi face să învețe mai bine. La acestea se mai adaugă, fără îndoială, și dorința lor de a nu-i dezamăgi pe cei care i-au investit cu încrederea lor.

Ioana Marina

În schimbul unui bilet de cinema

— **Avem astfel de filme? Cum se prezintă, în general, la ceasul de față, filmul pentru copii?**

— Păreră mea este că avem asemenea filme. În vara aceasta la Piatra

generația veselă a cravatei roșii cu tricolor, care știe să cînte și să se joace, dar și să-și asume responsabilități. Să nu uităm, de asemenea, acele frumoase filme realizate de Florica Holban despre pionierii sportivi de performanță aflați la primii lor pași. Este de-ajuns să cităm scurtmetrajul despre Nadia Comăneci, în care asistăm la evoluția acestui copil-minune al gimnasticii noastre.

— **Și totuși, insistăm, ce ați visa pentru filmul adresat tînrului spectator?**

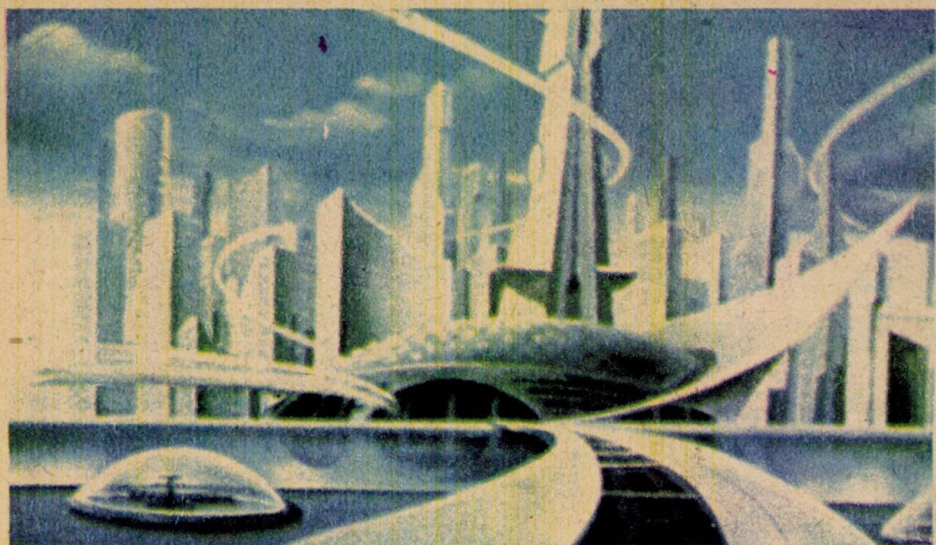
— O producție mult mai mare de filme, cu o bogată paletă tematică, din care să nu lipsească nici comedia, nici filmul muzical. Visez filme care să pună în evidență forța, inteligența, creativitatea, cu-

Neamț a avut loc primul Festival național al filmului pentru copii. Dovada cea mai bună că s-au realizat filme bune este că ele pot fi puse laolaltă sub emblema unui festival. Avem filme istorice, avem ecranizări după operele unor mari scriitori — Creangă, Slavici, Săvoianu, Agîrbiceanu —, există frumoase filme de aventuri, cu eroi pionieri, după povestirile lui Petre Iușcalov.

— **Cititorii noștri ne spun adeseori că ar dori**

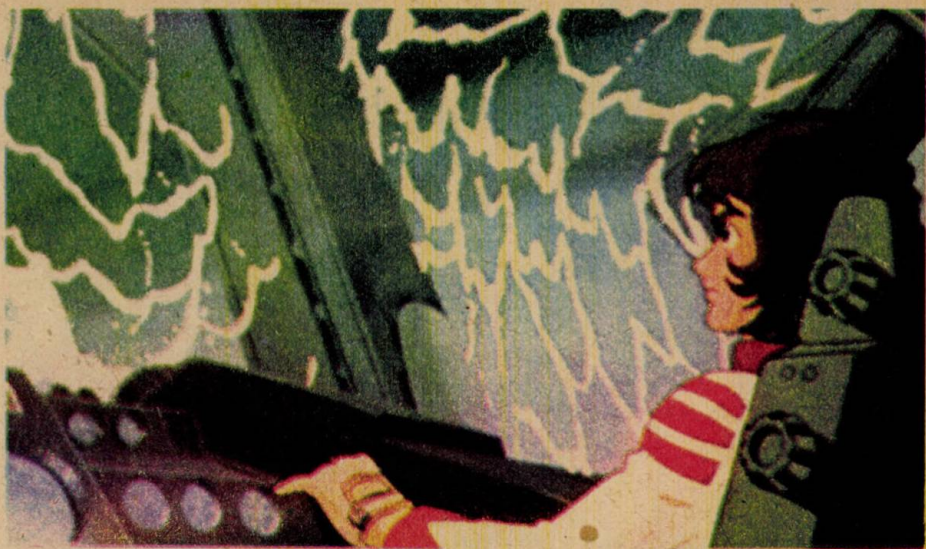

■ DESENUL ANIMAT ■

■■■ Printre cele mai cuceritoare producții artistice ale veacului nostru se numără și desenul animat. Artă plastică prin excelență, desenul animat devine film numai datorită succesiunii imaginilor. Fiecare dintre acestea trebuie să fie o mică operă de artă desăvârșită.

■■■ Desenul animat cel mai obișnuit se realizează din contur tras în tuș negru, spațiile colorându-se în tușuri colorate, guașe, tempera, ulei. Se folosesc însă și cartoane mișcate, desene și fotografii mișcate, desenul făcut direct pe film și chiar... desenele copiilor! „Protagoniști” pot fi însă cele mai diverse materiale: cuiele,

acele, bețele de chibrit, nisipul, plastilina, lemnul, piatra, sticla.

■■■ Gama trucajelor este infinită, în orice moment cățelul din desenul animat putându-se transforma în leu, leul în locomotivă, locomotiva în avion etc. Să nu uităm filmul în care personajele desenate joacă împreună cu actorii!

■■■ Culoarea, sunetul adaugă imaginii gingășie și expresivitate. Găsirea celui mai potrivit glas pentru un personaj desenat este o artă rară. În filmele de acest fel „joacă” actori dintre cei mai renumiți. Nu o dată vocile sînt prelucrate electronic, transformate astfel încît devin unice, dînd personajului o notă inconfundabilă.

Țit de iute alerga AHILE?

Cercetători de pe toate meridianele se mai întreabă și acum dacă Homer, marele aed (orb) al antichității grecești, autorul *Odiseei* și al *Iladei*, a trăit cu adevărat și, în acest sens, dacă bătălia Troiei a constituit un fapt real sau a fost o plăsmuire a unui scriitor cu o imaginație ieșită din comun... Oricum ar fi însă, *Ilada*, prin frumusețea versurilor ei, prin întinsul conflict dramatic ce îl cuprinde, a făcut de-a lungul secolelor deliciu lecturii a generații și generații de cititori de toate vârstele, cucerți de una din figurile dominante ale epopeii elene — tânărul Ahile, fiul regelui Peleu și al zeiței Thetis. De aproape zece ani Ahile se afla în tabăra aheilor, la asediul Troiei, când, iată, un eveniment dintre cele mai neașteptate, cu totul nedorit, a răscolit inimile — uciderea lui Patrocles, cel mai bun prieten al său, de către asediați. După datina grecească, au loc funeraliile lui Patrocles, prilej de strălucite întreceri. Inițiator și participant activ la acestea, în jurul rugului funerar, este însuși Ahile, care, cum ne semnalează cîntul XXIII al *Iladei*: „fugea ațit de iute și de ușor,

că prindea cerbii fără cîini...”

Ilada, așadar, l-a consacrat pe Ahile nu numai ca pe cel mai viteaz și mai frumos dintre greci, dar și ca pe cel mai iute de picior. În amintirea sa, jocurile din Olimpia (alături de cele din Nemeea, de la Delfi, Epidaur și Corint) au cuprins în programele întrecerilor, la loc de cinste, proba de **dromos**, adică o cursă de alergare, de sprint, cum am numi-o noi astăzi. Se disputa pe distanța de un **stadîu**, adică pe 600 de pași sau, într-o măsurătoare matematică, de 192,27 m. Proba se desfășura pe o singură lungime a pistei stadionului, între linia de plecare (afesis, în grecește) și cea de sosire (terma). Plecarea concurenților se dădea la semnalul trompetei, în grupe de mai mulți alergători, conform tragerii la sorți (care exista, ca procedeu, încă de pe atunci!). Urma o finală, care decidea învingătorul, cîștigătorul probei, pe **olimpionicul**... Cursa nu crea numai probleme de viteză; alergătorii trebuiau să învingă în același timp și handikapul unei piste cu totul diferite de cele de azi, cu zgură, tartan sau recortan: pardosită cu nisip, un nisip fin, e drept, dar în care picioarele, oricît de sprintene ar fi fost, se afundau în timpul alergării. De aceea, **stadiodromii** — cum li se spunea în antichitate urmașilor lui Ahile — sînt reprezentați pe vasele-vestigii ale civilizației elene cu piciorul din față mult ridicat, la-

sînd mai degrabă impresia că înfățișează un săritor de lungime sau de triplu decît un sprinter...

Cum am spus, dromosul a fost cea dintîi probă athletică, totodată și cea mai onorată: învingătorul primei, în afara unor premii și a cununii de lauri, o răsplătă cu totul deosebită — titlul de **eponim**. Cu alte cuvinte, dădea numele său Olimpiadei respective. De fapt, *Olimpiada n-a reprezentat, la vechii greci, festivitatea în sine sau perioada „Jocurilor”, ci intervalul dintre două J.O., care însuma 1 457 de zile, 10 ore și 40 de minute...*

După spusele lui Pausanias — apreciat geograf, istoric și filozof al Eladei, martor ocular la mai multe ediții ale Jocurilor Olimpice antice —, primul urmaș al lui Ahile în ordinea terestră a fost Korebos, un bucătar, care mai era și cafegiu, și negustor (adică făcea de toate!), de fel din Elida. El a devenit eponimul primei Olimpiade grecești antice, cea din anul 776 î.e.n., inițiată de Ifitos (un fel de... Pierre de Coubertin al antichității), care a încheiat, un pact de neagresiune cu cetatea Spartei. Clauza principală era armistițiul general pe tot cuprinsul Eladei în perioada jocurilor. O primă dovadă a acestui fapt memorabil în lumea veche sînt cvadrenele, care au durat 12 secole de-a rîndul!

Dar printre cele mai reprezentative figuri ale Jocurilor Olimpice antice sînt Androcle din Messina, Aries din Tarsus, Meneon din Megara, Pantacle din Atena, Philinos din Kos, Argeas din Argos și Crisison din Himera sau chiar Ladas din Sparta, cîștigători reputați ai dromosului, unii chiar de mai multe ori (la mai multe ediții). Ladas se bucura de o faimă aparte. Se spunea că pașii săi „nici nu lăsau urme pe nisip”. De fapt proba sa favorită era alergarea pe 12 stadii (circa 2 400 m), pe care o parcurea cu iuteala cu care acoperea primul stadiul!

În epoca noastră, odată cu inaugurarea Jocurilor Olimpice moderne, la Atena, primul urmaș al lui Ahile a fost Thomas E. Burke. Precum eponimii antichității, el a alergat, acolo, pe stadionul Panatinaic, în condiții nu mult diferite de înaintașii săi — pe o pistă moale, de nisip, și sub razele unui soare tropical, neobișnuit pentru acea zi de 6 aprilie a anului 1896. A alergat totuși ușor ca un fulg, afirmă martorii oculari, după ce i-a uimit pe spectatori prin modul în care a luat startul: cu un picior îngenunchiat, în timp ce toți ceilalți concurenți au plecat... din picioare. Era o inovație în materie. Nu-i aparținea. O preluase de la alt atlet de peste ocean.

anume William Sherill, care o experimentase încă din 1888, când despre lansarea Jocurilor Olimpice moderne nici nu se suflase un cuvânt.

Mai aproape de anii noștri, urmași demni ai lui Ahile au fost, printre alții, Jim Thorpe, un american, o „piele roșie”, erou al Jocurilor Olimpice din 1912 de la Stockholm, cu 22,6 s, în proba de 200 m, în același timp săritor la lungime (7,40 m!) și înălțime (1,95 m!). Ediția din 1936, de la Berlin, a J.O. consacră, ca succesor al lui Ahile, un alt sprinter de culoare, pe Jessie Owens — sub 21 s. pe 200 m. Apoi, în 1964, pe Henry Carr, cu 20,3 s., și, în fine, în 1979, pe Pietro Mennea, care deține,

poate, recordul cel mai greu de corectat, cel în proba de „stadiu” modern — 19,72 s. (!!!), înregistrat la Jocurile Mondiale Universitare de la Ciudad de Mexico.

Așadar, cine este... Ahile al zilelor noastre? Greu de răspuns. Dar miine, cine va fi? Greu de anticipat, recordurile de sprint atingând valori care au răsturnat toate calculele cercetătorilor. După cum afirmă unii, posibilitățile corpului uman rămân necunoscute. Putem aștepta ca noi și noi variante ale lui Ahile să apară pe firmamentul sportului mondial. Poate chiar la Olimpiada din 1984...

Tiberiu STAMA

SEBASTIAN COE, cel mai bun atlet din lume

Dacă-l privești de aproape, mai că nu-ți vine să crezi că el este cel care a uimit o lume întreagă și care ar fi gata să se prindă la întrecere cu o... bicicletă! S-a născut la Londra, la 29 septembrie 1956, are 1,76 m înălțime și numai 58 kg, dar aleargă ca un metronom și are o inimă pe care o poate invidia chiar și un cosmonaut! Se numește Sebastian Coe, prietenii îi spun, simplu, Seb, e un încăpăținat fără pereche, după cum o declară el însuși, dar, mai ales, un atlet cum n-au existat mulți în lunga istorie a sportului mondial.

Antrenat de tatăl său, Seb și-a început activitatea sportivă ca elev, debutând în 1970 în competițiile de cros ale Angliei. Trei ani mai târziu, puștanul firav câștiga proba de 3 000 m a campionatelor școlare din Marea Britanie.

La exact 20 de ani, pregătindu-se în continuare cu tatăl său, Seb este prezent la startul probei de 1 500 din cadrul Campionatelor europene, dar nu obține „decît” medalia de bronz. Acest loc III a însemnat preludiul unei cariere sportive excepționale.

La această oră, atletul englez deține recordurile lumii la 800 m plat și la o milă, după ce a avut perioade în care a adăugat acestor recorduri și pe cel de la 1 500! Un asemenea prim moment a fost în 1979, cînd Coe spulbera cu o secundă (!!) recordul lui Alberto Juantorena la 800 m (1:42,4), alergînd „mila” în 3:49,0 și 1 500 m

în 3:32,1. Era pentru prima dată în întreaga istorie a atletismului mondial cînd un sportiv deținea o asemenea „triplă coroană” și, de aici, pronosticul că Seb va cuceri la Moscova două titluri olimpice (proba de o milă nefigurînd în programul J.O.). Singurul care s-a opus acestei foarte posibile performanțe a fost Steve Ovett, compatriotul și marele adversar al lui Coe, specialist al aceluiași probe, dar preferînd-o pe cea de 1 500. Și iată, în mod paradoxal, pe marea arenă de la Lujniki Coe obține victoria la 1 500, în timp ce Ovett cucerește laurii la 800. „Echitabil, chiar dacă firesc era să fie... invers”, avea să declare Sebastian Coe și, ca dovadă, iată-l atacînd în 1981 timprii recordurilor lumii. Ceea ce va reuși — nu mai puțin de trei noi recorduri! — va obliga lumea sportivă să-l proclame cel mai bun sportiv al anului și, bineînțeles, cel mai valoros atlet.

Dacă ameliorarea, de două ori consecutiv, a recordului „millei” (ajuns acum la 3:47,33) mai poate părea ceva cît de cît accesibil altui sportiv, rezultatul deținut de Seb în proba de 800 m — 1:41,73 — este de domeniul fantasticului.

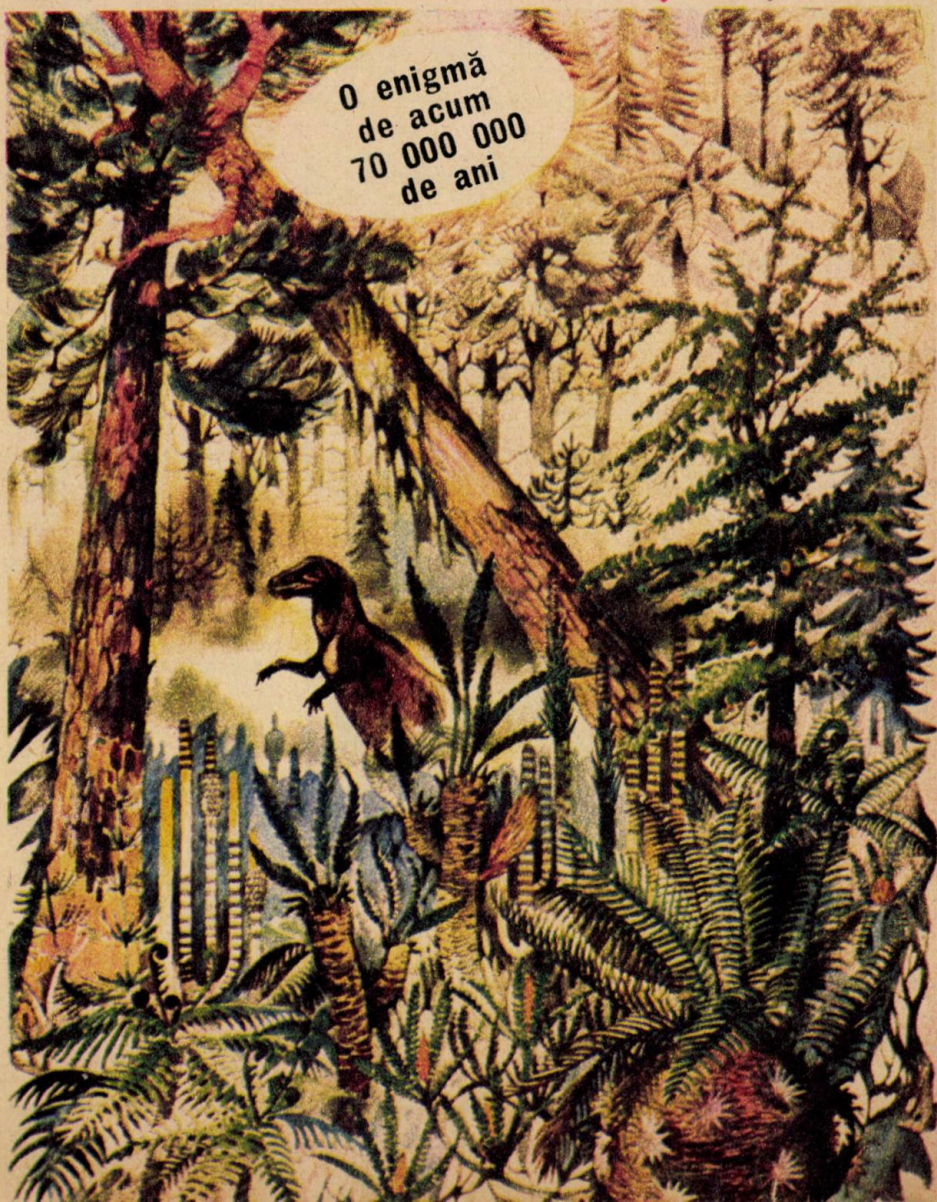
ENIGMELE TERREI

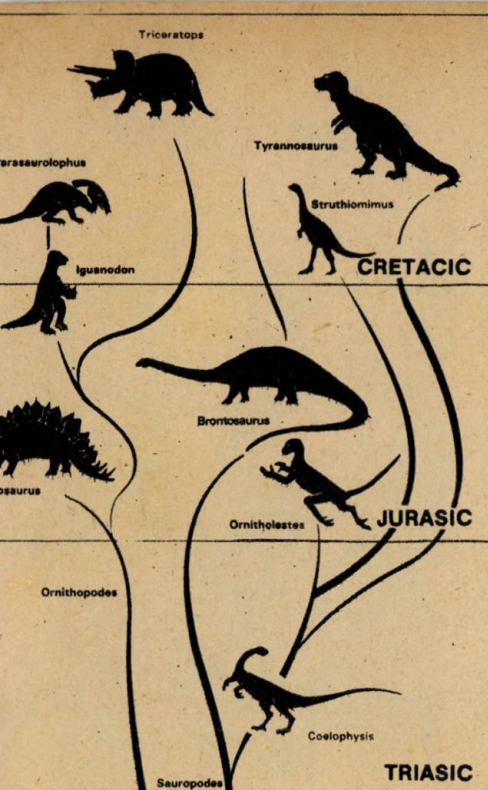
Dinozaurii au trăit începînd din urmă cu 225 000 000 și pînă în urmă cu 70 000 000 de ani. Cuvîntul dinozaur este mult mai tîrziu. El a fost creat în 1841 de naturalistul britanic Richard Owen. Primul dinozaur a fost descoperit în Anglia în 1822 de către Gideon Mantel și poate fi văzut la Muzeul de științe ale naturii din Londra.

Dinozaurii trăiau pe uscat, refugiindu-se numai uneori în lacuri. Se hrăneau în general cu ierburi și frunziș. Unele specii erau totuși carnivore.

Primii dinozauri au trăit în Asia încă în triasic și aveau în jur de 6 m lungime. De forme și structuri diferite, reptilele gigantice din mezozoic aveau capul masiv, picioarele puternice, capul extrem de mic. Unele specii erau înzestrate cu un gît de mai mulți metri și o coadă încă și mai lungă (brontozaurul *Diplodocus* măsura în total 26 m!). Falca unui gorgozaur descoperit la Alberta (S.U.A.) măsoară 1,2 m. Capul unui tyrannozaur care a trăit în America de Sud are un diametru de 1,8 m. Plateozaurus cîntărea 30—40 de tone. Brachiozaurus atîngea înălțimea de 9 m și greutatea de 50 de tone. Cei 30 de iguanodonii descoperiți în Belgia în 1878 măsura

ERA GIGANȚILOR

în medie 9 m și cântăreau în jur de 5 tone.

Speciile carnivore aveau dinți ascuțiți ca pumnalele, în vreme ce speciile ierbivore dispuneau de o dentiție adecvată acestui mod de hranire.

Deși aveau o linie greoaie, dinozaurii erau neașteptat de iuți și de agili, buni alergători, la nevoie deplasându-se și în apă. Produs de mare originalitate al naturii, dinozaurii formează în prezent un susținut obiect de studiu.

Ioana VASILIU

UNDE-I ENIGMA ?

Existența dinozaurilor nu prezintă nici un fel de dubii. Enigma începe cu dispariția lor. Într-adevăr, de unde se „zbenguiau” voioși prin păduri și mlaștini, dominând fauna terestră, dinozaurii dispar într-o perioadă extrem de scurtă, fără ca motivul acestei dispariții să fi lăsat vreo urmă. După cum o indică desenul nostru, diferitele familii de dinozauri au evoluat pînă în cretacic pe căi diverse. Din întregul grup de familii au supraviețuit pînă în prezent numai șopîrlele uriașe — varanii — din mlaștinile Indoneziei, lungi de 3—5 m, și iguanele sud-americeane, de 1,5—2 m. Unde sînt însă speciile intermediare? Arheologii care au dezgropat fosilele dinozaurilor le-au căutat zadarnic.

În lipsa dovezilor, au înflorit ipotezele. În absența oricărei probe materiale, ele rămîn simple creații logice, verosimile, dar care nu pot suplini adevărul.

S-a presupus astfel că înmulțirea peste măsură a giganților, în majoritate ierbivori, a dus la o situație de criză. Infometați, dinozaurii au pierit pe capete...

S-a mai lansat ideea unei epidemii care ar fi atins în mod selectiv această specie și ar fi decimat-o...

Una dintre cele mai atent elaborate ipoteze se bazează pe apariția unor specii vegetale noi, conținînd în proporții minuscule substanțe toxice. (Asemenea specii există și azi.) Consumind cantități imense de ierburi, dinozaurii ar fi acumulat în corp aceste substanțe nocive pînă la atingerea dozei mortale...

O altă ipoteză deosebit de spectaculoasă se bazează pe o credință străveche, conform căreia Pămîntul ar fi avut doi sateliți naturali. Unul dintre ei s-a apropiat de Terra nepermis de mult, fiind sfărîmat de forțele gravitaționale. Ploaia de roci care ar fi bombardat continentele ar fi îngropat și speciile mari, mai ales uriașii dinozauri. De notat că nici o altă specie nu a dispărut atât de brusc, în aceeași perioadă cu dinozaurii sau altădată.

La lista ipotezelor se poate adăuga aceea a captării de către Pămînt a unor meteoriți uriași, care ar fi explodat deasupra solului, distrugînd viața pe mari întinderi sau cel puțin vegetația, baza existenței dinozaurilor...

Ca să ajungă la fosilele giganților de odinioară, arheologii caută îndelung, pe toate continentele.

CALENDARUL ERELOR

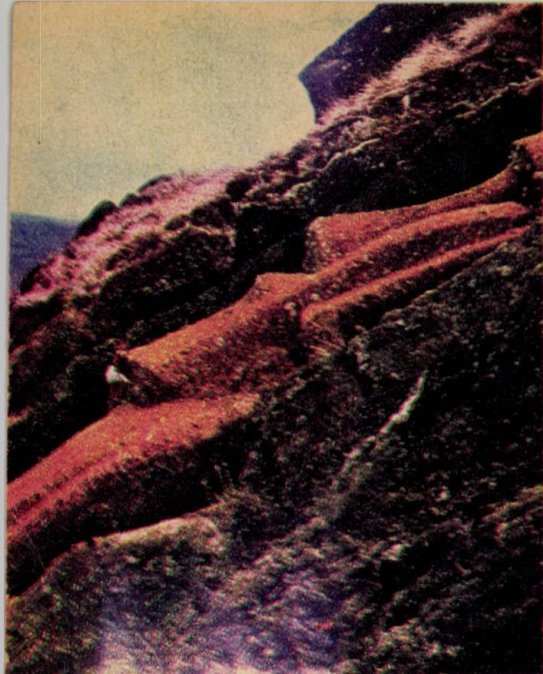
Geologii disting vîrstele Pămîntului după succesiunea fenomenelor geologice și biologice: ridicarea unor lanțuri de munți, mari erupții vulcanice, modificarea uscatului și a mării, apariția sau dispariția unor clase de animale sau grupe de plante.

Era precambriană se situează între acum 4—5 miliarde și acum 600 de milioane de ani. Cuprinde perioadele: **arhaic** și **algonkian**.

Era paleozoică: între acum 600 de milioane și acum 225 de milioane de ani. Cuprinde perioadele: **cambrian**, **silurian**, **devonian**, **carbonifer**, **permian**.

Era mezozoică: între acum 225 de milioane și acum 70 de milioane de ani. Cuprinde perioadele: **triasic**, **jurassic**, **cretacic**.

Era neozoică: între acum 70 de milioane de ani și prezent. Cuprinde perioadele: **paleogen**, **neogen**, **cuaternar**.

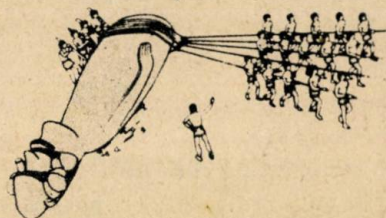
STATUILE DIN PACIFIC

Călătorul care poposește pe Insula Paștelui (situată în Pacific, la 3000 km de țărmul continentului sud-american) are surpriza să fie întâmpinat de o horă de giganți. Este vorba de niște statui de piatră înalte de pînă la 8 m și care, din timpuri imemorabile, înconjură insula ca tot atîția păzitori. Ani de zile au fost studiate aceste ciudate vestigii ale unei civilizații necunoscute. Ceea ce i-a intrigat pe cercetători, între altele, este modul în care statuile, odată ciuplite — în poziție orizontală —, au putut fi transportate de la „atelier” pînă la locul de unde ne privesc astăzi.

Au fost avansate cele mai felurite ipoteze. Dar uneori soluțiile sînt mai simple decît lasă problema să se întrevadă. În desenul nostru, o ipoteză inspirată din modul în care unii africani își ridică pirogile pe uscat. La mijlocul statuii se plasează un

buștean rotund, ce va servi ca ax de rotație. Un capăt al statuii se sprijină pe pămînt, formînd contragreutatea. De celălalt capăt trag cîteva sute de oameni. Statuia se va roti cu 180 de grade, înaintînd pe o distanță egală cu lungimea. Operația se repetă mereu de la alt capăt al statuii.

Răspunsuri simple la întrebări seculare

Omul veacului nostru este în asemenea măsură obișnuit să asocieze operele constructive efortul mașinii încît atunci cînd nu află amprenta ei alături de mari creații ale umanității este nedumerit. Să fi uitat el că primul „cal putere” de energie a fost furnizat chiar de om, prin efortul său muscular? Astăzi ponderea energiei furnizate de munca fizică a omului este de sub 1 la sută din cea utilizată în lume, dar spre 1860 ea era încă de 15 la sută, iar înainte de domesticirea animalelor de povară atîngea, fără îndoială, 100 la sută!

Fără centrale energetice uriașe, fără macarale de 80 de metri înălțime, fără elicoptere purtătoare de poveri, fără buldozere de zeci de tone, cu mult înainte ca Watt să inventeze mașina cu aburi și chiar înainte ca roata să fie inventată, cum au edificat oamenii monumentele preistoriei, ale antichității? Cum au fost ridicate statuile de 80 de tone din Insula Paștelui? Dar misterioasele dale de piatră de la Baalbek, de zece ori mai grele? Și blocurile de piatră ale piramidelor cum au fost deplasate și clădite unele peste altele?

Întrebări incitante, la care însă arheologii nu ezită să răspundă. Erolii sînt doi: forța musculară a omului dublată de ingeniozitatea lui. Schițele din paginile 48—54 oferă cîteva răspunsuri la aceste întrebări.

cele șapte minuni ale lumii antice

Florica
Pavelescu

FAȚĂ CU MINUNILE LUMII CONTEMPORANE

În jurul anului 150 î.e.n., un matematician grec, Philon din Bizanț, a scris tratatul „De septum orbis spectaculis” („Cele șapte minuni ale lumii”). În cuprinsul acestuia, el descria cele mai admirate monumente care puteau fi văzute în timpul său. Dintre ele numai piramidele faraonilor egipteni și-au păstrat pînă în zilele noastre o parte din grandioarea trecută.

Alegerea făcută de către Philon din Bizanț nu acoperă decît o infimă fracțiune din monumentele antichității. Ea a influențat însă opțiunile ulterioare cu privire la monumentele reprezentative ale civilizației.

Toate aceste realizări ale antichității sînt situate în bazinul Mării Mediterane. Este foarte ușor să ne dăm seama că această amplasare derivă din sârăcia mijloacelor de comunicație, caracteristică lumii antice. În zilele noastre, cînd știm extrem de multe lucruri în legătură cu toate regiunile globului, putem realiza o paralelă între, să spunem, piramidele egiptene și piramidele civilizației maya (dintre care cea mai mare are o înălțime de 71,78 m și latura bazei de 208 m) sau între precizia orientării acelorăși piramide și a ruinelor megalitice de la Stonehenge (Anglia). Tot în acest sens ne vom referi și la Marele zid chinezesc, care a fost realizat în secolul al III-lea î.e.n. și este unica realizare umană vizibilă cu ochiul liber de pe Lună.

Dar să revenim la „minunile” principale.

SECRETELE PYRAMIDELOR

Prima și cea mai veche este piramida lui Kheops (Hufu), situată în valea Nilului, în ansamblul de piramide de la Gizeh, împreună cu piramidele faraonilor Khafren (Hafra) și Mykerinos (Menkaura), datînd din jurul anului 2600 î.e.n. Piramida lui Kheops, avînd latura bazei de 227 m și înălți-

mea de 146 m (azi 138 m) este cea mai mare, cuprinzînd 2 521 000 mc de piatră sau, mai precis, 2,5 milioane de blocuri de piatră cîntărind pînă la 15 t un bloc. Tot acest masiv de piatră fiind pus în operă prin munca sclavilor, fără alte unelte decît scripetii, rulourile, sâniile din lemn și pi-roanele de aramă. Herodot a estimat (și inginerii moderni au confirmat prin calcul) că la această piramidă au lucrat timp de 20 de ani în jur de 100 000 de oameni.

Fețele exterioare ale piramidei sînt placcate cu granit șlefuit, iar în interior există un sistem de culoare și camerele pentru sarcofagele regelui și reginei.

Această muncă grandioasă este simbolul unei întregi civilizații. În Piramida lui Kheops, axele bazei nord-sud și est-vest coincid cu aproximație de $1/12$ grad cu meridianul, respectiv paralela care parcurge cea mai mare suprafață de uscat. Diagonalele bazelor încadrează tangent delta Nilului, iar axa nord-sud o împarte în două jumătăți strict echivalente. Raportul dintre semiperimetrul bazei și înălțimea piramidei este egal cu $\sqrt{2}$ (cu patru cifre zecimale corecte: 3,1428), și aceasta cu două milenii înainte ca Arhimede să-l fi descoperit. Lungimea muchiei dintre două fețe ale piramidei este egală cu o dată și jumătate înălțimea piramidei. Secțiunea piramidei are la bază triunghiul numit de greci triunghiul egiptean și de noi — triunghiul lui Pitagora, care are laturile 3, 4, 5. Unitatea de măsură folosită de egipteni este un „cat” cu o lungime de 635,66 mm, avînd ca etalon sarcofagul din camera regelui. Este de observat că acest „cat” este un submultiplu zecimal al razei polare a Pămîntului, că perimetrul pătratului de bază al piramidei este un multiplu zecimal al anului tropic (365,24 zile), iar suma diagonalelor bazei este egală cu durata în ani tropici a ci-

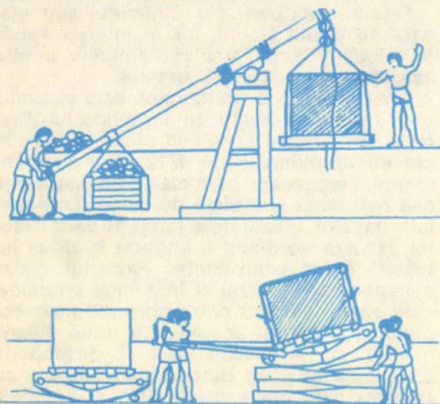
clului precesional (este vorba de mișcarea Pământului care produce precesia echinocțiilor).

Înălțimea piramidei este un submultiplu zecimal al distanței medii Pământ-Soare. Densitatea piramidei rezultă din produsul volumului piramidei și greutatea volumetrică medie a materialelor folosite, fiind egală cu densitatea Pământului, deci greutatea piramidei este un submultiplu zecimal al greutății Terrei. Studiile făcute dovedesc că la momentul construirii piramidei galeria descendentă indica precis steaua polară.

Toate aceste date despre piramida lui Kheops provin din faptul că este unica, din cele șapte minuni, care a ajuns până la noi. Celelalte șase ne-au parvenit, datorită grandorii lor, aureolate de prestigiul altor generații trecute.

ASPIRAȚII VERTICALE

Cea de-a doua minune a lumii în ordine cronologică este Colosul din Rhodos, statuie reprezentând divinitatea tutelară a insulei, zeul Soare, Helios. Statuia, având 36 m înălțime, stătea pe un soclu de marmură înalt de 7 m și a fost ridicată în cinstea lui Ptolemeu I, și pentru a sărbători eliberarea insulei de invazia trupelor macedonene. Terminată în anul 280 î.e.n., statuia a dominat timp de 56 de ani intrarea portului din Rhodos, după care a fost dărâmată de un seism. Tentativele de a ridica din nou Colosul nu au avut nici un rezultat. În anul 667 e.n. arabii cuceresc insula și vind resturile statuii unui negustor, care a reușit să extragă o cantitate de bronz

Cum au fost ridicate piramidele? Sistemul din a corespunde în mare măsură descrierii lui Herodot. Blocul de piatră era așezat pe o sanie cu tâlpi curbe. Sania era basculată alternativ. La fiecare basculare, sub curbura saniei se introducea din altă direcție un plan în formă de „pană”. Adu-nându-se succesiv, ele ridicau încet povara. În b, o pîrghie cu contragreutate ridică lesne blocul de piatră, așezându-l la locul dorit. Contragreutatea nu este decât o ladă umplută cu pietre.

egală cu 900 de încărcături de cămilă — aproximativ 300 de tone.

Următorul monument se găsea la Alexandria, oraș bogat, așezat la răscrucea marilor drumuri ale antichității. Farul din Alexandria se ridica la 80 m deasupra nivelului Mării Mediterane. El avea în vîrf, ziua, o coloană de fum, iar noaptea — un foc liber, neacoperit, destinat să ghideze navigatorii.

Terminat în jurul anului 250 î.e.n., în insula Pharos (de aici derivă și numele acestui tip de construcție), la 1,5 km în largul mării, farul era cea mai înaltă construcție existentă în lume la acel moment (aproximativ cît o clădire cu 60 de etaje). Se spune că, pentru a studia materialele care trebuiau folosite, arhitectul Sostrat din Cnida a scufundat în mare diferite materiale și le-a lăsat un timp să se erodeze. În urma acestei verificări, fundația farului a fost realizată din blocuri de... sticlă, iar ca liant pentru blocurile de marmură ale suprastructurii s-a folosit plumbul topit. După unii istorici ai antichității, o lentilă intensifica lumina focului noaptea (aceasta cu mult înainte de descoperirea modernă a lentilei). Această capodoperă a fost distrusă definitiv în 1375 de către un seism.

GRĂDINI ÎN DEȘERT

Orașul Babilon reprezenta, ca și Alexandria, o minune a lumii antice. Istoricii îl descriu ca pe o cetate înconjurată de ziduri înalte de apărare ornate cu motive florale sau zoomorfe realizate din plăcuțe ceramice. Accesul cel mai important în oraș se făcea prin poarta zeiței Ishtar ce se deschidea pe o cale triumfală, care, bordisind zidurile palatului, conducea la templul lui Marduk. Se pare că această cale deservea de asemenea zигuratul E-temen-an-ki, care a rămas în istorie ca Turnul Babel.

Babilonul era așezat pe un teren arid și prăfos, veșnic încins de soare, drept care Nabucodonosor, fiul lui Nabopolassar, a construit, dedicîndu-le soției sale, grădinile suspendate, care au intrat în istorie ca una dintre minunile lumii antice. Numele lor derivă dintr-o traducere literală a cuvîntului latin „pensilis” (suspendat), care semnifica la romani balconul. Grădinile suspendate erau de fapt o succesiune de terase acoperite cu o vegetație luxuriantă provenind din toate regiunile lumii. Această minunată „grădină botanică” era o surpriză impresionantă într-o regiune atît de aridă, dar de ea nu beneficiau decît regele și curtea sa. În timp Babilonul a fost distrus, fiind redescoperit abia în 1903 de către arheologi. În timpul săpăturilor a fost dezvelit un sistem de puțuri. Se presupune că prin mijlocirea unui sistem de pompe erau irigate grădinile suspendate.

Zeitatea tutelară a orașului Efes era Zeița Artemis (Zeița vîntătorii), căreia locuitorii acestui oraș i-au dedicat un sanctuar ce a rămas în istorie ca o minune a lumii. De fapt, templul zeiței Artemis din Efes este al cincilea dintr-o serie de temple construite pe același loc. Templul care îl

precedase, terminat în sec. VI î.e.n., a ars în anul 365 î.e.n. Construcția acestui al cincilea și ultim templu a început practic imediat după accident și a fost realizată prin diferite donații ale locuitorilor Efesului și ai orașelor din împrejurimi. Legenda spune că Alexandru cel Mare a propus să finanțeze el singur această construcție, cu condiția să fie trecut pe dedicație. Abili diplomați, locuitorii din Efes i-au răspuns: „Cum ar putea un zeu să dedice un templu altui zeu?”

Lucrarea este terminată în anul 325 î.e.n. Avea 104 m lungime, 50 m lățime și era înconjurat de două rânduri de coloane de 24 m înălțime. Din numărul total de 127 de coloane, 36 se distingueau de toate celelalte coloane ale Greciei antice, având la bază basorelieful cu scene istorice. Aceste sculpturi, la fel ca și cele de pe fronton, erau colorate viu și aveau ornamente din metal. Templul a servit ca loc de pelerinaj până când, între anii 260 și 268 e.n., a fost ars și prădat de goți. Nu a mai fost refăcut, fiind folosit timp de mulți ani drept carieră de marmură.

Mausol a fost rege al statului antic Caria, devenit mai târziu provincie persană. La moartea sa, în anul 353 î.e.n., soția sa, Artemis, a hotărât să construiască, pentru a-și cinsti memoria, un monument funerar (care a căpătat în timp denumirea de mausoleu), aducându-i pentru aceasta pe arhitecții greci Pytheos și Satyros și pe sculptorul Scopas. Mausoleul a fost edificat pe colinele ce dominau portul Halicarnas și a fost terminat în anul 335 î.e.n. Având ca soclu o platformă în trepte, construcția ajungea la 42 m înălțime. Etajul inferior, conținând și sarcofagul lui Mausol, era un dreptunghi masiv, surmontat de 36 de coloane ionice, pe care se sprijinea o piramidă de marmură, și ea în trepte. Monumentul era încununat de un grup statuar reprezentându-l pe regele Mausol într-un car de marmură tras de patru cai cu harnașamente de bronz aurit. Alături de rege, în car se vedea și un personaj feminin, care se presupune că o reprezenta pe Athena, zeița înțelepciunii.

Nenumărate frize pictate în culori vii dădeau un plus de frumusețe monumentului. Subiectele picturilor erau legendele care au decorat întotdeauna templele grecești: lupta centaurilor cu lapiții, lupta grecilor cu amazonele, întreceri de care etc.

Acest frumos monument funerar a reușit să treacă fără dificultăți prin 15 secole, până când, în 1402, cavalerii ordinului Sf. Ioan, dorind să fortifice orașul Budröm (vechiul Halicarnas), au hotărât să folosească marmura monumentului, considerat de ei inutil. A fost distrusă întâi partea superioară, astfel încât în anul 1472 mausoleul nu mai era decât o ruină, iar până în anul 1522 a fost complet distrus.

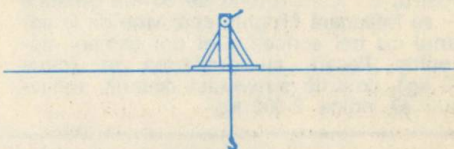
În anul 480 î.e.n., orașul Olimpia, leagăn al primelor jocuri olimpice, închină un templu zeului său protector, Zeus, în semn de recunoștință pentru ajutorul dat în victoriile asupra persilor. Templul este terminat în anul 450 î.e.n., fiind un edificiu doric de dimensiuni obișnuite și cu un plan clas-

Templul a stat mult timp fără statuie, până când marele sculptor grec Phidias a terminat Parthenonul. Marele artist înalță la Olimpia o statuie a lui Zeus de 12 m înălțime realizată din plăci de aur fixate pe o șarpantă. Plăcile de aur reprezintă îmbrăcămintea zeului, în timp ce carnația este redată cu ajutorul fildeşului.

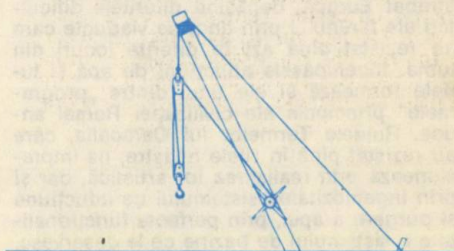
Despre soarta acestei statuii nimeni nu știe nimic. Cert este, însă, faptul că, în anul 150 î.e.n., când Pilon a selecționat cele șapte minuni, ea mai exista încă. Este foarte probabil că a fost jefuită de invaziile din secolul al V-lea e.n.

CIVILIZAȚIA DRUMURILOR

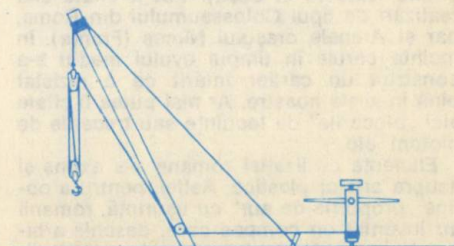
Dacă Grecia antică marchează apogeul civilizației antichității, Imperiul Roman face

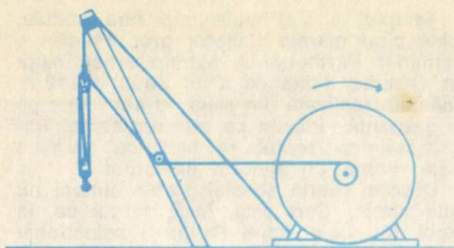
Trolu simplu. Un om poate ridica ușor circa 20 kg. Același om, rotind o manivelă de 40 cm, va înfășura pe o tobă de 20 cm grosime o funie la capătul căreia atârână 64 kg.

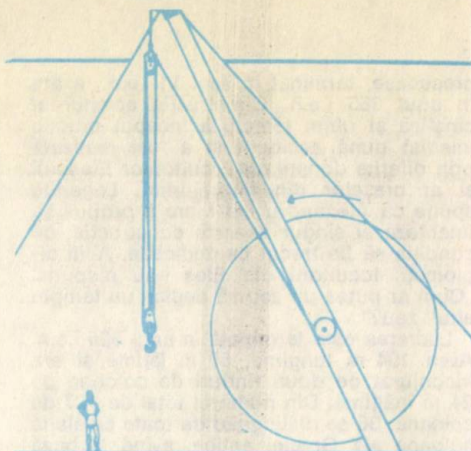
Macara cu trolu și palan. Dacă, la fel ca în primul caz, toba de înfășurare a frânghiei este de 20 cm grosime, manivela trolului de 40 cm, iar la ele se adaugă un palan cu trei scripeți, doi oameni acționind sistemul pot ridica 580 kg.

Macara cu cabestan și palan. Patru oameni rotind un cabestan cu toba de înfășurare a frânghiei de 30 cm și brațele de cîte 1,30 m, la care se adaugă un plan cu trei scripeți, pot ridica 1 670 kg.

Macara cu tobă și palan. Imaginați-vă o tobă cu raza de 1,40 m, deschisă lateral, dar pe a cărei suprafață curbată sînt fixate, în interior, din 20 în 20 cm, un număr de „trepte”. În interiorul tobei se află doi oameni care „urcă treptele”. Pe măsură ce pășesc pe o treaptă mai ridicată, toba, fixată pe un ax, se rotește. Pe ax — în cazul nostru, un lemn rotund de 50 cm grosime — se înfășoară frînghia care vine de la palanul cu trei scripeți. Cei doi oameni, acționînd fiecare cu greutatea sa (circa 70 kg), datorită sistemului descris, vor izbuti să ridice 2 300 kg!

Macara cu tambur mare și palan. Sistemul este o dezvoltare a celui prezentat anterior. Grosimea tobei de înfășurare este tot 50 cm, palanul are tot trei scripeți, însă raza tamburului a crescut la 2,30 m. Patru oameni acționînd sistemul pot ridica 6 200 kg.

primul pas pe calea minunilor lumii moderne. Această civilizație și-a construit în-treg tezaurul artistic pe baza culturii grecești, dar ceea ce ea aduce nou și ne face să o denumim modernă este tehnica.

Minunile acestei lumi sînt șoselele ce străbat Europa, depășind diferitele dificultăți ale terenului prin enorme viaducte care au rezistat pînă azi în diferite locuri din lume. Ingenioasele aducțiuni de apă și tunele formează și ele unul dintre „programele” principale ale civilizației Romei antice. Ruinele Termelor lui Caracalla, care au rezistat pînă în zilele noastre, ne impresionează prin realizarea lor artistică, dar și prin ingeniozitatea sistemului de aducțiune și curgere a apei, prin perfectă funcționalitate a sistemului de bazine ce le deservesc.

Alt „program” de mare importanță în Imperiul Roman este cel al arenelor. Dacă în Grecia antică sonoritatea perfectă este cea care ne impresionează, în această civilizație mai tehnică interesează rezolvarea funcțională (accesul separat al spectatorilor de cel al actorilor — artiști, gladiatori sau animale sălbatice —, sistemul de depozite, carcere și cuști). Pot fi citate aici realizări de tipul Colosseumului din Roma, dar și Arenele orașului Nîmes (Franța), în incinta cărui în timpul evului mediu s-a construit un cartier întărit ce a rezistat pînă în zilele noastre. Ar mai putea fi citate aici „blocurile” de locuințe sau trecerile de pietoni etc.

Eficiența civilizației romane s-a extins și asupra artelor plastice. Astfel, pentru a obține „propoția de aur” cu ușurință, romanii au inventat un compas care, deschis arbitrar la un capăt, se deschidea la celălalt direct în „propoția de aur”. Ceea ce au adus nou nu este semnificativ ca artă, ci ca valoare istorică. Astfel sînt obeliscurile (preluate de egipteni) pe care sînt sculptate scene reprezentative din timpul unui conducător (Columna lui Traian) și arcurile de

triumf care marchează o victorie a armatelor romane (Arcul lui Titus).

SĂGETÎND NORII

Odată cu evul mediu civilizația face un pas înapoi, datorită, în cea mai mare parte obscurantismului religios al epocii. Această este cauza pentru care realizările cele mai importante sînt legate mai ales de clădiri de cult și de apărare, evul mediu fiind o epocă zguduită permanent de războaie mari și mici.

Din această epocă, singura formă de arhitectură care a marcat într-un fel civilizația contemporană este cea gotică. Această influență s-a manifestat mai ales la nivel constructiv. Arhitectura gotică este prima arhitectură caracterizată printr-o mare verticalitate. În interiorul edificiilor, scurgerea eforturilor de la arcele în ogivă pînă la stîlp se face prin intermediul nervurilor din piatră. În exterior, întreaga greutate a clădirii este condusă spre fundații prin intermediul arcelor butante și al contraforților. Aceste noi sisteme constructive permit o ușurare a pereților exteriori și prin aceasta o înălțare a lor. Toate aceste principii au condus la apariția turelor, care depășesc adesea 100 m înălțime (o clădire de 30 de etaje).

În multe țări din Europa, ca o adaptare la condițiile mediului (mari zone de pădure), s-a născut o arhitectură a lemnului. Datorită elasticității materialului și pentru a evita stagnarea apei, opțiunea s-a oprit asupra verticalității. În acest fel au fost realizate frumoasele biserici de lemn din Maramureș, dintre care turla celei din Șurdești ajunge la 54 m înălțime.

CURCUBEIE DE OȚEL

Odată cu dezvoltarea industriei și, mai ales spre sfîrșitul secolului al XVIII-lea, a industriei metalurgice, încep să-și facă apariția minunile arhitecturii contempo-

rane. Fierul le apărea, și pe bună dreptate, tuturor ca un material al viitorului. El reprezenta un enorm progres față de greoaiele zidării de piatră și bolți de cărămidă, față de enormele cantități de materiale și manoperă ce se cereau puse în joc.

Ușor, rezistent, maleabil, lesne de prelucrat în elemente standardizate, lesne de montat, fierul a ajuns la jumătatea secolului trecut să acopere spații din ce în ce mai mari cu un minim de material. Dacă, în 1779, primul pod de fier, construit la Severn, nu depășea 31 m, în 1796 podul peste riul Sunderland ajunsese la 72 m deschidere. În 1836, Brunel arunca peste riul Avon un pod de 214 m deschidere.

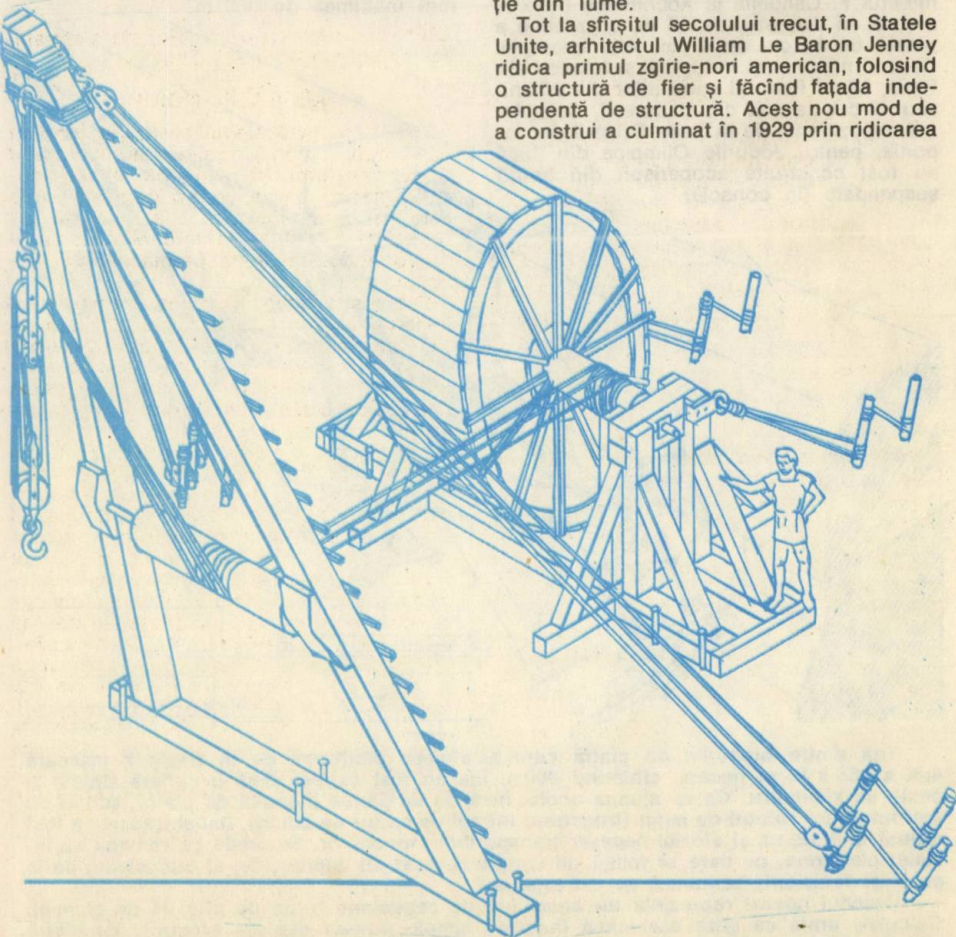
Arhitectura fierului face un pas înainte odată cu dezvoltarea industriei sticlei. Combinarea fierului cu sticla dădea posibilitatea unei luminări masive a spațiilor interioare, cu rezultate arhitecturale surprinzătoare. Eliberarea totală a spațiului arhitectural se realizează la Crystal Palace din Londra. Ridicată în decurs de numai câteva luni, pentru Expoziția universală de la Londra din 1851, clădirea acoperea o supra-

față de 72 000 mp cu elemente de fier atît de subțiri încît practic senzația de închidere era anulată, iar spațiul interior și cel exterior se contopeau în lumină.

În 1889, fierul avea să repurteze victoria care a dat măsura deplină a posibilităților sale. Un arhitect, Ferdinand Dutert, și un inginer, Contamin, ridicau Galeria Mașinilor pentru Expoziția universală de la Paris. Avînd 420 m lungime, 45 m înălțime și 115 m deschidere, era cea mai mare construcție de fier ridicată vreodată, iar arcele cu trei articulații, care se subțiau în partea inferioară, păreau că defid legile de echilibru cu care ochiul se obișnuise de milenii.

În același timp în România, inginerul Anghel Saligny (1854—1925) construia podul de la Cernavodă, cel mai lung din acea vreme în Europa (4 088 m). Proiectul inginerului Saligny aducea și o mare inovație în construcția de poduri: sistemul de grinzi cu console pentru suprastructură. Din nou la Paris, ing. Gustave Eiffel construia, ca un omagiu adus tehnicii, turnul care avea să fie multă vreme cea mai înaltă construcție din lume.

Tot la sfîrșitul secolului trecut, în Statele Unite, arhitectul William Le Baron Jenney ridică primul zgîrie-nori american, folosind o structură de fier și făcînd fațada independentă de structură. Acest nou mod de a construi a culminat în 1929 prin ridicarea

Macara cu tobă și palan cu cinci scripeți. Era utilizată în Roma antică, dar... și la începutul secolului nostru!

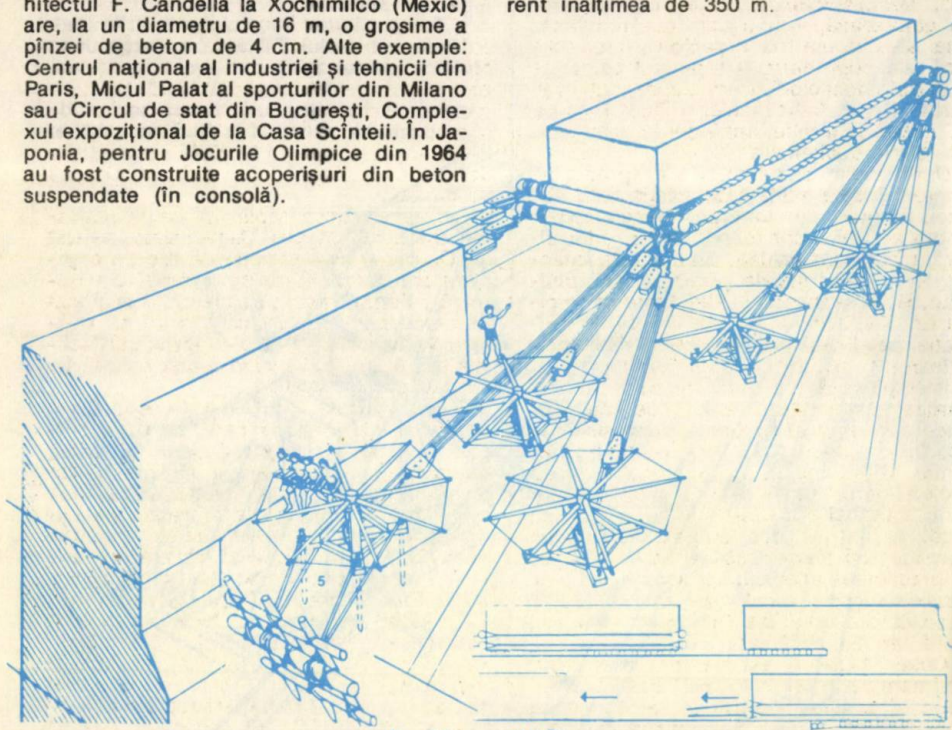
cele mai înalte clădiri din lume — Empire State Building, avînd 102 etaje de birouri, 67 de ascensoare, mergînd cu viteza de 2 etaje/secundă, la a cărei construcție s-a lucrat numai 18 luni, folosindu-se 60 000 t de oțel și 13 milioane de cărămizi.

La începutul secolului XX au apărut primele construcții de beton armat. Materialul, descoperit întîmplător de grădinarul francez Joseph Manier în anul 1867, este preluat prima dată pentru construcții de același A. Saligny care, în 1884—1889, construiește, pentru silozurile din porturile Brăila și Galați, fundații de beton armat. În 1903, arhitectul francez Auguste Perret construiește primul imobil cu o structură de beton armat din lume. E. Freyssinet folosește pentru prima dată în 1930 betonul precomprimat la hangarele pentru dirijabile de la Orly, cu o deschidere de peste 30 m. Odată cu aceste realizări, folosirea betonului armat nu mai cunoaște limite. În Europa se construiesc mari enpale (pînze subțiri) din beton armat care, avînd o grosime de 8—10 cm, acoperă deschideri de peste 50 m. Un restaurant construit de arhitectul F. Candella la Xochimilco (Mexic) are, la un diametru de 16 m, o grosime a pînzei de beton de 4 cm. Alte exemple: Centrul național al industriei și tehnicii din Paris, Micul Palat al sporturilor din Milano sau Circul de stat din București, Complexul expozițional de la Casa Școlii. În Japonia, pentru Jocurile Olimpice din 1964 au fost construite acoperișuri din beton suspendate (în consolă).

Cu toată largă folosință dată betonului armat, structurile metalice nu au fost date uitării. Astfel, inginerul american Buckminster Fuller propune folosirea unor structuri tridimensionale metalice curbe sprijinite numai în trei puncte pe contur, acoperind cu ușurință un diametru de 60 m.

Tot la structuri metalice moderne am putea aminti structurile cablate care au ca punct de pornire podurile suspendate. Un exemplu în acest sens ar fi podul de peste strîmtoarea Mackinac, avînd o lungime de 2 600 m, suspendat pe două cabluri, fiecare cu un diametru de 60 cm și compus din 12 580 de fire. Iar ca o adaptare la arhitectura propriu-zisă a acestui tip de structură există Complexul olimpic de la München, acoperit cu o plasă din cabluri ale cărei ochiuri sînt închise cu cupolele de plexiglas.

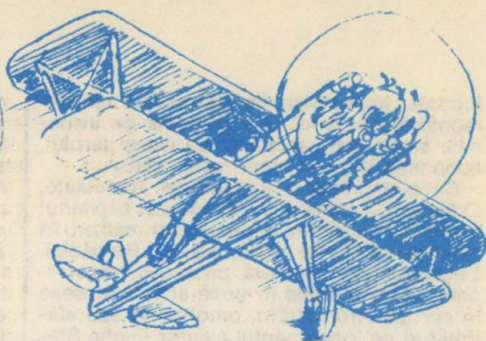
Despre minunile lumii moderne în domeniul arhitecturii s-ar putea vorbi la nesfîrșit, ele găsindu-se peste tot în lume și în orice domeniu de activitate umană. Ca un ultim exemplu în această direcție ar fi turnurile de televiziune, care depășesc în mod curent înălțimea de 350 m.

Trei dintre blocurile de piatră care alcătuiesc platforma de la Baalbek măsoară 4,30 x 3,65 x 19 m fiecare, cîntărind 800 t. Ele au fost extrase dintr-o carieră situată la peste un kilometru. Ca să ajungă acolo, încă de la tăierea blocului de piatră, sub el au fost introduse rulouri de lemn (trunchiuri întregi de cedru de Liban). Astfel frecarea a fost redusă la 1/12, ca și efortul necesar transportării monoliților. Se crede că romanii au instalat platforma, pe care se înalță un templu dedicat lui Jupiter. Or, ei cunoșteau, de la greci și fenicieni, scripetele și cabestanul.

Desenul nostru reprezintă un ansamblu de cabestane rotite de cîte 24 de oameni. Calculele arată că șase asemenea instalații simple puteau deplasa blocurile de piatră amintite puse pe rulouri. Iar pentru instalarea lor definitivă, deplasarea lor fără rulouri a putut fi asigurată pe porțiunea finală de cîteva zeci de metri prin acțiunea a 16 cabestane cu scripeți, utilizîndu-se... numai 512 oameni!

Aripi temerare

Octav Oculeanu s-a născut la 6 iulie 1902, fiind unul din cei 11 copii ai unei familii din comuna Brastavățu, județul Olt. În vârstă de 14 ani, a urmat școala elementară în comună, apoi liceul la Caracal și Iași, absolvind în 1920. Un an mai târziu se înscria la Școala militară pentru ofițeri de infanterie, pe care o părăsea în 1923 cu gradul de sublocotenent.

Apropiatului lui îi descriu cu adâncă înțelegere: „Deși subțirel la trup, își făcea mai ușor concediile acasă, în munca cîmpului”. Neîmpăcîndu-se cu monotonia vieții de garnizoană, visa o activitate dinamică, mai ales că era foarte pasionat după tehnică. De copil ajuta la reparatul batozelor și al automobilelor. Cum „iubea mult mișcarea, viteza, îndrăzneala, a făcut totul ca să ajungă la aviație, armă pentru care simțea o mare chemare”.

După multe stăruințe, i s-a aprobat să urmeze Școala militară de aviație de la Teacu, singura din țară pe vremea aceea. Icolo s-a remarcat repede ca un viitor pilot cu frumusețe calităților. Cum era de așteptat, a terminat școala printre primii, obținând, la 28 septembrie 1924, brevetul de pilot nr. 376, avîndu-l printre colegii de promoție pe Gheorghe Gherasim, Gheorghe Olteanu și alți viitori piloți de renume.

Imediat după terminarea școlii a fost reartizată la o unitate de aviație de vînătoare, unde a început să se pregătească sistematic. Cu o dirigenție și o perseverență rar în lînte, zbură ore în șir pe condiții meteo grele și geruri strașnice, cum numai un om cu o voință și o sănătate de fier ar fi putut face. A fost un bun sportiv, ca de altfel aproape toți marii noștri aviatori. Talentat în practicarea atletismului, scrismei, a sporturilor nautice și a celor de iarnă, în 1926 a absolvit cursurile Institutului de educație fizică, secția militară.

Octav Oculeanu s-a numărat printre puștii care au întrevăzut rostul aviației de turism, al aviației sportive în general, fiind conștient că această cale rezervă mari posibilități aviației românești. Credincios telului său, s-a apropiat de inginerul Mircea Cantacuzino, unul dintre promotorii turismului aerian în țara noastră, convingîndu-l să pună bazele unei școli de pilotaj sportiv. Acest descendent mai sărac al Cantacuzinilor, totuși destul de bogat ca să poată cumpăra un avion sau chiar mai multe, s-a deplasat în Franța spre a-și însuși organizarea turismului aerian. După ce a vizitat cîteva centre, a ajuns în Germania, de unde voia să cumpere un avion de putere

mică. Lipsa brevetului de pilot și greutatea legate de alegerea aparatului l-au obligat să recurgă la priceperea lui Oculeanu, pe care l-a chemat la Stuttgart. Pînă la urmă s-au oprit la o avionetă care lăsa impresia că va „înghiți” cele mai multe dintre greșelile de pilotaj ale elevilor.

La 24 mai 1928, Octav Oculeanu decola de la Böblingen (Stuttgart) spre a se întoarce în țară. Cu proprietarul la bord ca pasager, el a adus pe calea aerului la București prima avionetă de turism din țara noastră, executînd cu această ocazie cel dintîi raid de talie internațională al aviației sportive românești. În ciuda timpului care, aflăm din presa vremii, i-a fost potrivit, obligîndu-l să zboare 600—700 km prin furtună și ploaie, a reușit să parcurgă în condiții admirabile o rută care totaliza 2 100 km. l-a parcurs în 20,45 ore efective de zbor, obținînd o viteză medie de 93 km/oră.

La numai cîteva săptămîni de la aducerea avionetei, Mircea Cantacuzino, asistat de Oculeanu ca instructor de zbor, a organizat prima școală civilă de pilotaj din România. Pentru început școala a funcționat pe aerodromul Pipera, ca apoi să se transfere la Băneasa, unde și-a desfășurat activitatea pînă în 1936, cînd a fost mutată pe terenul de la Otopeni.

Prima avionetă a fost repede scoasă din uz. După o scurtă perioadă de timp, Mircea Cantacuzino a cumpărat un alt avion, de același tip. Acest fapt i-a permis lui Octav Oculeanu ca în noiembrie, același an, să-i prezinte comisiei de brevetare pe primii șase piloți de turism aerian din țara noastră, care au învățat să piloteze în două luni — un record în materie. Primul brevetat a fost inimosul Mircea Cantacuzino.

Odată cu primăvara lui 1929 și-a început activitatea o altă grupă de elevi piloți. Printre elevii celei de-a doua serii s-a aflat și inginerul Ionel Cociașu, care, după numai trei ani de la brevetare, a adus aviației românești primul record mondial, zburînd mai mult de opt ore.

Către sfîrșitul anului, Oculeanu a urmat în Franța Școala de zbor fără vizibilitate de la Toussus le Noble, curs care avea să contribuie imens la succesul raidurilor de anvergură efectuate în anii 1930 și 1931. La întoarcerea din Franța, Octav Oculeanu, căpitanul aviator Romeo Popescu și plutonierul aviator Dodani au adus fiecare în zbor cîte un avion de vînătoare de tip „Gourdou”. În ciuda unei ierni destul de timpurii, a unor aterizări pe terenuri des-

fundate, impuse de situația meteo, s-a demonstrat din nou că logic este ca avioanele să fie transportate... pe calea aerului, economisindu-se astfel banii statului.

Ca o expresie a experienței acumulate, Octav Oculeanu, împreună cu căpitanul aviator Ion Drăgan, a pregătit și realizat, în ziua de 26 iunie 1930, Raidul României. Decolarea era stabilită pe aerodromul Pipera. Cu câteva zile în urmă aici se rupsese în aer un avion străin, omorându-l sub sfârșimături pe locotenentul aviator Eugen Ștefănescu. Accidentul a zdruncinat moralul unora dintre piloții noștri. Acest fapt nu l-a

descurajat pe Oculeanu, ci l-a determinat să grăbească plecarea în acel zbor de peste 1 800 km. După relatările unor contemporani, pe deasupra Transilvaniei au fost întâmpinați de „o vreme imposibilă, atmosferă încărcată cu nori grei și negri, ce împiedicau vizibilitatea și obligau să se zboare după compas... Ploaia abundentă și îngreunat și mai mult zborul și l-a ȳdat bine pe călători. Culmea: înainte de orașul Dej, un curent de aer le-a smuls harta”. Restul navigației s-a făcut după o hartă administrativă a României, și aceea imprumutată. Totuși, cei 1 880 km au fost par-

urși în 11 ore, ceea ce în vremurile acelea era destul de bine. Totodată se demonstrase trăinicia materialului volant românesc, deoarece pentru zborul respectiv fusese folosit un avion tip Potez XXV, fabricat la Brașov de către tinăra industrie aeronautică românească. Reușita acestui zbor a stimulat și alte echipaje.

La 14 septembrie 1930 s-a organizat mingul național de aviație, o grandioasă manifestare aeriană, la care au participat aproape 100 de avioane românești și 30 de aparate franțuzești, italienești, cehoslovace, poloneze și iugoslave. Atunci s-a făcut pentru prima dată la noi acrobație în formație, de către M. Romanescu, Max Maiorescu și Petre Ivanovici. La acea mare demonstrație de măiestrie a luat parte și Oculeanu. Mai întâi ca pilot pe avioane de bombardament și transport, apoi concurend pentru cupa „Mircea Zorileanu”. Era o cupă handicap. În vederea obținerii ei s-au întrecut avioane de diferite categorii și viteze pe un circuit determinat de trei puncte alese în jurul aerodromului Băneasa. Foarte disputată, cupa a revenit lui Octav Oculeanu, care a pilotat un avion SET, fabricat la București, surclasând rînd pe rînd toate celelalte 12 avioane străine și certificînd încă o dată calitatea industriei noastre aeronautice.

N-a trecut bine iarna 1930—1931, că Octav Oculeanu a determinat conducerea ARPA (Asociația română pentru propaganda aviației) să cumpere un avion de mare raid. Alegerea s-a oprit în cele din urmă la avionul EMSCO, care avea o capacitate de 6 500 de litri de benzină, ceea ce îi asigura o autonomie teoretică de zbor de 10 000 km. Comandat în S.U.A. și montat în Germania, a fost adus în zbor la începutul verii anului 1931 de către Octav Oculeanu și Ionel Ghica, un alt mare pilot, care în 1930 încercase să doboare recordul mondial de distanță în linie dreaptă la categoria avioanelor ușoare.

Odată cu aducerea în țară a avionului, Oculeanu și-a început antrenamentul în vederea doborîrii recordului mondial de distanță, care era în vremea aceea de circa 3 060 km parcurși fără escală. Ruta propusă a fost București—Capetown. O asemenea performanță presupunea o pregătire atentă. După un zbor de punere la punct a aparatului, la 26 iunie 1931, împreună cu maiorul aviator Emanoil Ionescu — observator —, Ionel Ghica — pilot — și maestrul mecanic Ion Rotaru, Oculeanu a executat un raid București—Varșovia—București fără aterizare (în capitala Poloniei a fost lăsat un mesaj de control), parcurgînd cei 2 203 km în 11 ore și 37 de minute, cu o viteză medie de 170 km/oră.

La 19 august, avionul EMSCO, cu motor de 420 CP, a decolat de pe aerodromul Pipera, la ora 3 dimineața, cu destinația Londra. Echipajul era condus de lt. Oculeanu. Zborul a decurs în condiții normale pînă la Viena, unde timpul a început să devină nefavorabil. Avionul a fost obligat să urce în nori, în care a bîjbîit două ore, fără a izbûti să treacă deasupra. Echipajul a făcut tot ce a fost omenește posibil ca să străbată

zona depresionară, căutînd apoi să o ocolească. Numai cînd s-a convins de zădărnicia eforturilor s-a întors înapoi, aterizînd la Pilsen, în Cehoslovacia. Peste cîteva zile a revenit în țară.

A doua încercare s-a desfășurat în ziua de 9 septembrie 1931, cînd, după 12 ore și 15 minute, au aterizat la Londra, obținînd o medie de 170 km/oră. Era primul echipaj românesc care zbura fără escală de la București pînă în metropola britanică. De acolo au zburat la Paris, concurend pentru „Cupa Bibescu”, o competiție în care se urmărea parcurgerea distanței București—Paris sau invers în timpul cel mai scurt. În condiții meteo grele, au parcurs distanța de 1 900 km în 10 ore și 55 de minute.

La începutul lunii octombrie a aceluiași an, din inițiativa lui George Valentin Bibescu, președintele de atunci al Federației aeronautice internaționale (FAI), s-a organizat la București o reuniune ministerială europeană avînd ca obiectiv dezvoltarea turismului aerian. După lucrări, Octav Oculeanu, care era și un bun acrobat aerian, a executat, alături de alți doi aviatori, un program de înaltă acrobație la mică înălțime pe oglinda lacului de la Palatul Mogoșoaia, demonstrînd din plin calitățile piloților și ale avioanelor românești SET. După acest program, destul de „tare”, demnitarii străini s-au grăbit să-l felicite și totodată să-l avertizeze, așa cum a făcut-o ministrul francez Dumesnil, care i-a spus: „Sînteți un pilot excelent și e păcat să vă riscați atît de mult viața. În Franța v-aș felicita și apoi v-aș trimite la închisoare”...

Oaspeții fuseseră profund impresionati de arta celui care, după cuvintele unui contemporan: „era un virtuos al acrobației, ... numai privindu-l erai cuprins de fiori, gata să-ți acoperi ochii, să nu mai vezi atîta risipă de măiestrie și curaj dusă peste hotarul cuminteniei, căci specialitatea acrobației sale în rasul pămîntului era o provocare”.

Cele spuse de ministrul francez erau o alarmă tîrzie. La numai cîteva zile, moartea l-a răpit pe temerarul acrobat aerian. Iată împrejurările descrise de aviatorul Gheorghe Iacobescu: „La 25 octombrie 1931, Oculeanu, la bordul unui avion SET, care urma să-și treacă probele de omologare, efectuează, deasupra aerodromului de plecare Pipera, o serie de figuri acrobaticale la joasă înălțime. De data aceasta avionul nu l-a mai ascultat la redresarea din acrobații; înălțimea fiind prea mică, el s-a zdrebit odată cu pilotul în contact cu pămîntul”.

Așa s-a curmat, în plină tinerețe, viața aceluia care, în modul cel mai categoric, ar fi urcat drapelul românesc pe cele mai înalte culmi. Este sigur că ar fi atacat și doborât recordul mondial de distanță în linie dreaptă fără escală. Își mai propusese ca, într-un singur zbor, să efectueze o dublă traversare a Oceanului Atlantic. Ar fi adăugat astfel patrimoniului național noi priorități. Așa cum a fost, Octav Oculeanu reprezintă un model al cutezanței și spiritului de pionierat pentru toate generațiile.

Vasile Tudor

URMĂRIȚI!

Afară se întunecase. Pe cer nu se vedea nici o stea și mă înfioram la gândul că, dintr-un moment în altul, furtuna ar putea începe...

Liniștea care domnea la comandă a fost întreruptă de telegrafistul Dumitru Călin:

— Un meteo, tovarășe comandant!

Fălcoianu intră în camera hărților urmat de ofițerul de cart și de subsemnatul. Începu să citească cu glas tare:

— Ciclونul tropical Clara, cu presiunea australă sub nouă sute nouă-

zeci și cinci de milibari, localizați pe data de douăzeci și șapte, ora zec GMT, înaintază spre sud-vest cu opt sprezece noduri, mare agitată, hula puternică, vîntul treizeci-patruzeci de noduri...

Bărbatul uscățiv privește calm, concentrat, pe toată suprafața hărții de navigație. Își aprinde o țigară și trag cu nesaț din ea. Calculează... În cel din urmă ajunge la concluzia că drumul pe care trebuia să meargă inițial în traversada Indianului de Sud, va schimbat. Avea să treacă astfel pe la sud de Arhipelagul Ghagos, pentru a evita ciclونul Clara, care se deplasă chiar în direcția în care ne aflăm...

Marea devenea din ce în ce mai rea cu valuri mari și violente. Nu știu cît timp să fi trecut în încordare și gînduri neliniștite... Am tresărit la ușa deschisă brusc de telegrafistul Călin:

— ...Cîteva depresiuni tropicale s-au transformat într-un alt ciclон, ciclонul Brian. Se află la circa trei sute cincizeci de mile nord-est de poziția navei noastre. Înaintează spre noi cu o viteză de optsprezece noduri...

— Ne-a băgat la mijloc, fir-ar să fie! Explodă nervos Fălcoianu. Să schimbăm din nou drumul...

Și începu să calculeze iar poziția navei.

FĂLCOIAN

Vaporul înainta cu greu, zbătându-se printre valurile uriașe, încît abia ne mai puteam ține echilibrul. Cerul era tot acoperit de nori, ce alergau zănatici, iscind fulgere uriașe. Comandantul Fălcoianu privea cu ochii oboșiți clocotul neostoit al apelor. Fără să-și mute privirea, ridică receptorul:

— Zootehnia?

— Da, Cristea la telefon!

— Aveți probleme cu oile?

— Sînt, sînt destule, tovarășe comandant!

Fără să spună o vorbă, ieși din încăpere. O luă spre partea vasului cuprinsă între castel și prora, acolo unde erau înălțate cele două niveluri cu boxe în care se aflau zecile de mii de oi pe care le aduceam din Australia. Vîntul sufla puternic, ridicînd valurile ca pe niște perdele uriașe, pe care le arunca prin încrengătura metalică a navei, făcînd-o să se încovoie parcă. Sub fiecare avalanșă de ape, oile erau strivite, sufocate... Oamenii, cîte doi sau patru, îmbrăcați în salopete impermeabile și cu cizme de cauciuc în picioare, transportau animalele lovite pentru a li se acorda îngrijirea necesară.

Numai ei știau cum se înțeleg cu oile. Unele se zbăteau behăind, în timp ce lăcrimau de durere, altele abia mai respirau, gata-gata să-și dea ultima suflare. Medicul, asistentii veterinari în halate albe pătate de sînge și udate de apa sărată a oceanului, duceau o adevărată luptă pentru a le salva, administrîndu-le medicamente, pansîndu-le, la nevoie făcîndu-le chiar intervenții chirurgicale. I-am urmărit îndelung. Lucrau în timp ce avalanșele de apă continuau să cadă pe punte, iar zbaterile vaporului sub loviturile năprasnice ale valurilor făceau imposibilă menținerea echilibrului.

În timonerie era liniște, o liniște adîncă. Doar, din cînd în cînd, se auzea zumbetul surd al aparatelor de navigație. Fălcoianu controlă din nou poziția navei față de datele meteorologice anterioare și-și dădu seama că aceasta s-a abătut puțin de la drumul indicat de el.

— Vezi că furtuna a deviat vasul. Vino trei grade în babord! ordonă el ofițerului de cart.

Fălcoianu își aprinse încă o țigară și rămase nemișcat. Căuta permanent cu privirea cînd într-o parte, cînd în alta peste întinderea nesfîrșită a oceanului care clocotea și mugea înfiorător. Din înălțimi se lăsa încet negura înserării, accentuată de norii negri, denși, amenințători. Deodată se auzi zbîrniitul strident al telefonului. Sala mașinilor chema urgent.

— Pompele de răcire de la motorul principal se dezamorsează... striga șeful mecanic. Trebuie să oprim mașina!

Comandantul intră în camera hărților pășind rar. Se aplecă deasupra hărții și începu iar calculele.

În sala mașinilor, motorști și ofițeri mecanici se frămîntau să găsească o soluție potrivită ca să iasă cu bine din situația în care ne aflam. Acolo, în subteranul vaporului, printre coloșii de metal care radiau o căldură toridă, se schița un plan pentru remedierea din mers a defecțiunii. Cîțiva motorști au intrat în acțiune, completînd mai întîi apa dintr-un rezervor plasat undeva, deasupra instalației de răcire. Apoi au deschis capetele de aerisire de la nivelul chiulaselor motorului principal. Șeful mecanic a cercetat îndelung și în cele din urmă a observat că într-un loc șuvița de apă era întreruptă. A deschis un robinet ca să se convingă de calitatea arderii combustibilului în interiorul cilindrului. De acolo ieșeau aburi, ca dintr-o oală cu apă clocotită.

— Mda, spuse Goșman ca pentru sine, intră apă în cilindru.

— Pe unde? se miră Diaconu.

— Pe unde, pe neunde, așa nu se mai poate mărșălui! S-ar putea ca peste cinci, zece minute să se sfîrșim cilindrul și atunci — gata, s-a sfîrșit cu noi. Opriți mașina!

Sus, la comandă, Fălcoianu trecu la timonă, căutînd să țină, pe cît posibil, prora în direcția din care venea furtuna, cu valuri înalte, care uneori ne acopereau cu totul. Bunele intenții ale comandantului erau zadarnice! Valurile continuau să lovească vaporul din plin, cu cruzime, culcîndu-l atît de mult într-o parte, încît la un moment dat nu mai erau speranțe că va putea să-și revină la poziția inițială. Fălcoianu îl lăsă la cîrmă pe Matei și luă legătură telefonică cu medicul veterinar Cristea. Află că toți îngrijitorii sînt la posturi, într-o luptă crîncenă cu fu-

Mircea Novac

(Continuare în pag. 62)

Meseriile curajului

Johnnie Laws a fixat de acoperișul clădirii Limebank din centrul Londrei, înaltă de 91,5 m, două tuburi în lungime de 6,4 m fiecare, ale căror capete atârnavă în dreptul etajului 22. Apoi temerarul a coborât de-a lungul tuburilor astfel suspendate. Ajuns la capătul lor, s-a sprijinit de pervazul ferestrei de la etajul amintit și, cu o deosebită dexteritate, a înjghebat, la această înălțime, folosind ca bază cornișa clădirii, o schelă. Nu este vorba de un act de cascadorie, cum pare la prima vedere, ci de activitatea de zi cu zi a lui Johnnie Laws, muncitor constructor specializat în lucrări de reparații la zgîrie-nori. În cazul menționat fusese angajat să repare fațada din dreptul etajului 22 a blocului Limebank. Întrebat de un reporter dacă nu-i e teamă să practice această meserie, Johnnie Laws i-a răspuns cu promptitudine: „Nu sînt îngrijorat, deoarece știu ce am de făcut”. În întreaga sa carieră de peste 24 de ani, Laws nu a avut decît un singur accident, și acesta nu din vina sa. Cineva a scăpat un tub de metal peste el... Dar această întîmplare nu l-a împiedicat să-și continue cu aceeași abnegație meseria pe care și-a ales-o.

